

Årsredovisning 2019

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER



Innehåll

<u>Inledning</u>	4
<u>Perspektiv som genomsyrar verksamheten</u>	5
<u>Styrelsens prioriteringar – tertiärrapportering 3</u>	6
<u>Prioriterade EU-frågor</u>	38
<u>Årsredovisning och koncernredovisning</u>	45
<u>Hållbarhetsredovisning</u>	86
<u>Revisionsberättelse</u>	96

Inledning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) årsredovisning för 2019 innehåller en beskrivning och uppföljning av förbundets verksamhet under året.

Samtliga landsting är från den 1 januari 2019 regioner. På SKR:s kongress den 27 november bytte Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, namn till Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. I detta dokument används båda namnen och både landsting och region beroende på sammanhanget för originaltexterna. De avsnitt som avser styrmodell hänför sig till verksamhetsplanen för 2019 och den då gällande styrmodellen.

Redovisningen har sin utgångspunkt i styrmodellen i verksamhetsplan och budget för 2019. Verksamhetsplanen grundas på kongressens inriktningsdokument för mandatperioden 2016–2019.

SKR är en medlemsorganisation för kommuner, och regioner som ska verka på medlemmarnas uppdrag och med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin. Medlemmarna utövar sin beslutanderätt vid förbundskongressen. Kongressen utser styrelse, revisorer och valnämnd. Styrelsen kan utse delegationer och beredningar som stöd för sitt uppdrag.

Med utgångspunkt i uppdraget har förbundets *verksamhetsidé* formulerats.

EN FRÅGA OM DEMOKRATI

SKL är en medlemsorganisation för kommuner och landsting.

Som arbetsgivar- och medlemsorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service. Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion.

Vårt uppdrag är att ge kommuner och landsting bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet att utveckla välfärden. Den är en fråga om demokrati.

SKL:s inriktningsdokument 2015-2019

Perspektiv som genomsyrar verksamheten

Perspektiven EU, jämställdhet och mångfald ska genomsyra SKL:s verksamhet såväl externt som internt. Perspektiven ska beaktas vid planering, beslut, genomförande, uppföljning och utvärdering inom förbundets alla verksamhetsområden. Nedan beskrivs kortfattat de tre perspektiven.

EU-perspektivet

EU-perspektivet handlar om att ta tillvara de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder men också att noga följa och påverka skeenden inom till exempel EU:s institutioner.

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet innebär att främja jämställdheten mellan kvinnor och män med målsättningen att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att forma såväl sina egna liv som samhället. SKL arbetar aktivt för att jämställdhetsintegrera sin egen verksamhet.

Mångfaldsperspektivet

Mångfaldsperspektivet innebär att se, förstå, värdesätta och tillvarata individers olikheter när det gäller kön, ålder, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsnedsättning samt sexuell läggning. Perspektiven har ett särskilt intresse för SKL utifrån rollen som nationell arbetsgivarorganisation.

Jämlikhetsperspektivet

Jämlikhetsperspektivet utgår från alla människors lika värde och att alla medborgare ska ha lika möjligheter att utvecklas samt lika förutsättningar till god utbildning, vård och omsorg, oavsett geografisk, ekonomisk eller social bakgrund.

SKR:s inriktningsdokument 2015-2019

Styrelsens prioriteringar

Årets prioriteringar

För år 2019 har styrelsen valt att arbeta med 20 prioriteringar som omfattar 23 av kongressens inriktningsmål. För prioriteringarna anges förväntat resultat och aktiviteter.

Av planerade aktiviteter är 93 % genomförda. Av de förväntade resultaten har 83 % uppnåtts under året. 17 % uppnåddes ej. Överlag är resultatuppfyllelsen på en hög nivå historiskt.

Flera avvikelser har påverkats av regeringens nedprioritering av frågor utanför januariavtalet och i andra fall på att regeringsinitiativ uteblivit eller inte motsvarat vad SKR eftersträvat. De två förväntade resultaten för *A. Agenda för integration: Sammanhållet mottagande och bättre integrering* har till exempel inte uppnåtts och därför rödmarkerats delvis på grund av Januariavtalets prioritering och för att regeringens reformförslag på migrationsområdet inte gått tillräckligt långt. Ett annat exempel är frågan om *D. Kompetensförsörjning – förstärkt vuxenutbildning* där det varit svårt att räkna in framgångar för det förväntade resultatet om bättre samordning av politikområdet. Omdaning av Arbetsförmedlingen har varit en försvårande faktor.

Måluppfyllelse – förväntat resultat 2019

Enligt plan (grön)	Ej uppnått (röd)
48	10
83 %	17 %

Måluppfyllelse – aktiviteter 2019

Genomfört (ja)	Ej genomförd (nej)
75	6
93 %	7 %

På följande sidor redogörs status för varje prioritering. Förväntat resultat är markerade med (grön)/(röd) och kommenteras kortfattat. Aktiviteternas status markeras med (ja): genomförd och (nej): ej genomförd.

A. Agenda för integration: sammanhållet mottagande och bättre etablering

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

56. SKR ska verka för att staten tar det fulla kostnadsansvaret för de uppgifter som kommuner och regioner ansvarar för inom asyl- och flyktingmottagandet.

57. SKR ska verka för att fördelningen i landet av asylsökande och flyktingar leder till bättre integrering i samhälle och arbetsliv.

Stort fokus har varit på konsekvenser av Arbetsförmedlingens omställning och minskade lokala närvaro samt en aktiv dialog med såväl kommuner som Arbetsförmedlingen och regeringen. Många medlemmar uttrycker stark oro för att den hittills positiva trenden, att fler nyanlända går till jobb eller studier efter två år, kommer att vända. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat under året, bland annat till följd av större grupper än tidigare har lämnat etableringen. En viktig fråga i medlemskollektivet är möjligheten till längre etableringsperiod och bättre förutsättningar för vuxenutbildningen. Fokus har också varit på konsekvenser för medlemmar och enskilda av den s.k. gymnasielagen och omfattande insatser har genomförts riktade till statliga aktörer och medlemmar. Som stöd för medlemmarnas utvecklingsarbete och för att sprida framgångsrika lokala exempel har SKR genomfört seminarier med olika teman, webbsändningarna Agenda för integration och en större nationell integrationskonferens under hösten. Utvecklingsprojekt med medlemmar pågår kring hälsofrämjande insatser under etableringen samt öppen förskola för språk och integration.

Förväntat resultat 2019

Regering och statliga myndigheter beslutar om aktiviteter eller förändringar som svarar mot utgångspunkter och förslag i SKR:s agenda för integration och kompletterande ställningstaganden. (röd) Flera områden i agendan berörs inte i januariavtalet och har därmed inte prioriterats av regeringen vilket framkommit i de löpande avstämningar som SKR:s haft med regeringskansliet under året. Regeringen har heller inte tillmötesgått SKR:s kompletterande skrivelser och förslag vad gäller t.ex. gymnasielagen, ersättningar för ensamkommande barn, snabbutredning om samordningsuppdraget i nyanländas etablering, m. fl.

Den fortsatta beredningen av Mottagandeutredningens betänkande utmynnar i reformprogram och regeländringar för ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. (röd) Riksdag och regering har under hösten fattat beslut om regelverk för begränsningar av asylsökandes möjlighet till eget boende som träder i kraft 2020. Endast 32 kommuner omfattas av möjligheten att anmäla vilka kommundelar som ska omfattas. SKR har tidigare tagit ställning för en betydligt bredare reform. Regeringen har inte lämnat besked om den ämnar gå vidare

med Mottagandeutredningens övriga förslag eller på annat sätt verka för ett bättre sammanhållet mottagandesystem.

Aktiviteter 2019

- SKR ska föra en aktiv dialog med regeringen och statliga myndigheter om behov av förändringar för att skapa ett sammanhållet mottagandesystem, främja nyanländas etablering och förebygga utanförskap. (ja)
- SKR ska genom nulägesanalyser aktualisera agendans olika områden och belysa behov av förändringar för att skapa ett sammanhållet mottagandesystem, främja nyanländas etablering och förebygga utanförskap. (ja)
- SKR ska sprida goda exempel och kunskapsunderlag samt verka för erfarenhetsutbyte mellan medlemmarna som stöd i utvecklingen av områden som lyfts i agendan. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Resultaten i etableringen skiljer sig kraftigt mellan nyanlända kvinnor och män. SKR uppmärksammar det i statistik och analyser. Jämställdhetsperspektivet är också en grund i utvecklingsprojekten Öppen förskola för språk och integration och Hälsofrämjande etablering.

B. Bättre förutsättningar för utveckling av förskola och skola

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

47. SKR ska verka för att kommunerna får de bästa förutsättningarna för att utveckla sina förskolor och skolor.

SKR har fortsatt att lyfta det kommunala perspektivet gällande hur likvärdigheten i skolsystemet kan stärkas. Inspel har gjorts till Regeringskansliet och ett flertal pågående statliga utredningar. En stor framgång är att regeringen i höstens budgetproposition påbörjat arbetet med att minska antalet riktade statsbidrag till skolområdet, samt att likvärdighetsbidragets s.k. kostnadsvillkor tagits bort. En annan fortsatt viktig fråga har varit dialogen mellan SKR och regeringen gällande digitaliseringen av skolväsendet, och vikten av att säkerställa stöd och finansiering för huvudmännen i deras lokala utvecklingsarbete. SKR har återkommande fört dialog med regeringen i denna fråga och om genomförandet av initiativen i #skolDigiplan. Dialogen har dock inte resulterat i en ny överenskommelse mellan SKR och regeringen. Regeringen har kommunicerat att de bereder beslut om initiativen i #skolDigiplan och har fattat beslut gällande samordningen av statens arbete inom området (initiativ 1). Gällande arbetet med att stärka kompetensförsörjningen inom förskola, skola och fritidshem så har arbetet pågått inom olika områden. Frågan har varit en central punkt vid SKR:s regelbundna nätverksträffar, medlemsdialoger, möten samt egna konferenser och seminarier. Vidare har fokus legat på framtagande av lärande exempel och

andra stödmaterial, samt det partsgemensamma arbetet. Ramavtalet gällande nya förskolebyggnader beräknas vara klart för avrop i mars 2020. Tidsplanen blev något förskjuten på grund av det stora antalet leverantörer som lämnade anbud och att prövnings- och bedömningsprocessen som en följd av det tog något längre tid än planerat. Arbetet har fortsatt enligt plan med att ta fram kunskapsunderlag och lärande exempel om hur goda utbildningslokaler och lärmiljöer kan formas.

Förväntat resultat 2019

Kunskapen hos beslutsfattare om hur likvärdigheten i skolsystemet kan stärkas har ökat. (grön) SKR har bidragit med olika slags underlag till Regeringskansliet, statliga utredningar och myndigheter bl.a. om riktade statsbidrag, resursfördelning, planerings- och dimensioneringsfrågor gällande Komvux och gymnasieskolan, betyg samt principer för antagning och skolplacering. Ett aktivt påverkansarbete har bedrivits för att förmå regeringen att ta bort likvärdighetsbidragets s.k. kostnadsvillkor, t.ex. genom att tillsammans med Friskolornas riksförbund lyfta problematiken kring villkoret i ett brev till Riksdagens utbildningsutskott. Ett seminarium anordnades vid Kvalitetsmässan i Göteborg med anledning av uppföljningen av rapporten om framgångsrika skolkommuner. Planeringen har påbörjats gällande seminarium om skolans finansiering vid KOMMEK-mässan i augusti 2020.

Arbetet med kompetensförsörjning inom förskola och skola har stärkts. (grön) Skolans kompetensförsörjning har bland annat lyfts fram vid webbsändningar, med exempel, statistik för behov av rekrytering av lärare, omsättning av rektorstjänster samt presentation av SKR:s stöd för kommunerna. SKR:s förskolekonferens har genomförts på temat förskolans kompetensförsörjning och en ny rapport om förskolans kompetensförsörjning har publicerats. Webbsändningar om förskolans respektive fritidshemmens kompetensförsörjning planeras för våren. Det partsgemensamma arbetet har fokuserat på framtagande av lärande exempel.

En högre grad av digitalisering i förskola och skolans verksamhet har uppnåtts. (grön) Det tidigare formaliserade samarbetet med nationella aktörer har fortsatt under hösten. Detsamma gäller arbetet med att utveckla en modell för samarbete inom SKR-koncernen. Ytterligare inspel har gjorts till Utbildningsdepartementet gällande en fortsatt överenskommelse mellan SKR och staten, samt vikten av att säkerställa stöd och finansiering för huvudmännen i deras lokala utvecklingsarbete. Projektgruppen har fortsatt arbetet med processtöd och arbetet med några av initiativen i handlingsplanen har satts igång.

Ramavtalet gällande nya förskolor finns tillgängligt och de första avropen har genomförts. (grön) Arbetet med ramavtalet gällande nya förskolor fortskrider enligt plan. Som en följd av att många leverantörer lämnade anbud så tog prövnings- och bedömningsprocessen dock något längre tid än planerat.

Det färdiga ramavtalet beräknas vara klart för avrop i mars 2020, förutsatt att upphandlingen inte blir föremål för överprövning.

Goda exempel och kunskapsunderlag finns tillgängligt om hur goda utbildningslokaler och lärmiljöer kan formas. (*grön*) Tidsplanen för arbetet följs. Det färdiga kunskapsunderlaget och lärande exempel planeras att levereras till sommaren. Processen har satts igång med att internt förankra resultatet från förstudien om ett nationellt centrum för lärandemiljöer. Arbetet har påbörjats med att skapa en webbsida med innehåll som kan stödja huvudmän som står inför att bygga om, till eller nytt. Det nätverk som tidigare skapats med berörda myndigheter och Skolhusgruppen kommer att fortsätta att ses regelbundet.

Aktiviteter 2019

- Föra en aktiv dialog med statliga myndigheter och andra relevanta aktörer gällande hur negativa effekter av skolsegregation kan motverkas samt hur fördelningen och nyttjandet av resurser kan bidra till ökad likvärdighet. (ja)
- Sprida goda exempel och kunskapsunderlag samt verka för erfarenhetsutbyte mellan medlemmarna i syfte att bidra till att öka antalet lärare. (ja)
- Föra en aktiv dialog med regeringen om ett fortsatt arbete med digitaliseringsstrategin som sträcker sig fram till 2022 i syfte att fortsätta leda arbetet. (ja)
- Sprida goda exempel och kunskapsunderlag för att stödja medlemmarna i deras behov av nya utbildningslokaler och hur lärmiljöer kan utformas. (ja)
- Slutföra ramavtalsupphandlingen gällande nya förskolor. (ja)

C. Kompetensförsörjning – förstärkt vuxenutbildning

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

58. SKR ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

126. SKR ska verka för att kommuner och regioner bidrar till att tillgodose näringslivets behov av kompetensförsörjning.

133. SKR ska bidra till att utbildningssystemets dimensionering, kvalitet och relevans bättre matchas med kommuners och regioners behov.

SKR har under året arbetat för att öka vuxenutbildningens bidrag till kompetensförsörjningen och förbättra förutsättningarna för verksamheten. Vi har lyft fram lokala exempel på branschsamverkan och kombinationer av yrkes- och språkutbildningar på konferenser och i webbsändningar. En viktig framgång var att regeringen i budgetpropositionen för 2020 aviserade flera förändringar av statsbidraget för regionalt yrkesvux som SKR förordat. En annan framgång var att det rekryterande studiestödet för vuxenstuderande (studiestartsstödet) blir kvar, vilket SKR verkat för genom dialog, debattartiklar och en skrivelse till Regeringskansliet.

Förväntat resultat 2019

Bättre samordning har uppnåtts mellan politikområdena arbetsmarknad, utbildning och näringsliv i syfte att klara den framtida kompetensförsörjningen och skapa förutsättningar för ett livslångt lärande. (röd) Läget i och med förändringen av Arbetsförmedlingen har försvårat arbetet med bättre samordning. SKR har arbetat med frågan bland annat i samband med den pågående reformeringen av Arbetsförmedlingen och utredningen om planering och dimensionering.

Kommunerna har bättre förutsättningar att utveckla vuxenutbildningen för att möta målgruppernas behov. (grön) Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 aviserat flera viktiga förändringar av statsbidraget för regionalt yrkesvux: bättre planeringsförutsättningar, lägre medfinansiering och högre ersättning för kombinationsutbildningar. Förslagen stämmer väl överens med de ändringar SKR har verkat för under de senaste åren och med resultaten från den rapport SKR presenterade 2019 om kostnader för yrkesvux i kombination med sfi/sva.

Vuxenutbildningen utbildar fler vuxna inom en bredd av yrkesområden. (grön) Utvecklingen går mot att fler vuxna får en yrkesutbildning via komvux. SKR har bidragit till målet genom att sprida goda idéer via seminarier och webbsändningar under året, bland annat ihop med Svenskt Näringsliv och branscher inom industri, teknik och fordon, och genom intressebevakning kring statsbidraget för regionalt yrkesvux. Vi har också lyft fram vuxenutbildningens roll för kompetensförsörjningen genom rapporten Yrkesutbildning i Sverige.

Aktiviteter 2019

- Intressebevaka frågor som rör en mer samordnad kompetensförsörjningspolitik och bättre förutsättningar för ett livslångt lärande. (ja)
- Göra en inledande analys av alternativa modeller för studiefinansiering som stödjer ett livslångt lärande. (ja)
- Sprida goda idéer och arbetssätt kring kombinationer av yrkes- och språkutbildning och samverkan med branscher. (ja)
- Kartlägga kostnaderna för anpassningar och stödinsatser inom vuxenutbildningen och verkar för att kommunerna ska få bättre kostnadstäckning för dessa. (ja)
- Göra en analys av befintliga nyckeltal inom vuxenutbildningen och verkar för att Skolverket utvecklar den nationella statistiken inom området. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Arbetet inom den prioriterade frågan kommer både kvinnor och män till del. En väl fungerande vuxenutbildning stödjer både kvinnor och män i att nå egenförsörjning. Kvinnor är i majoritet av de studerande inom komvux.

D Kompetensförsörjning – Sveriges viktigaste jobb

Kongressens inriktningsmål 2016-2019:

133. SKR ska bidra till att utbildningssystemets dimensionering, kvalitet och relevans bättre matchas med kommuners och regioners behov.

138 SKR ska bidra till att kommuner och regioner uppfattas som attraktiva arbetsgivare.

SKR har under 2019 bidragit till att kompetensförsörjningen är en av de viktigaste och mest uppmärksammade frågorna på den politiska dagordningen. Genom flera utspel och olika initiativ har vi lyft SKR:s syn på problemen och vad som behöver göras. Bland annat med koppling till Ekonomirapporterna där demografiska utmaningen och brist på kompetens fått mycket utrymme. SKR har lyft fram behoven av förändringar i högskolepolitiken i yttrandet om utredningen om högskolans om styrning och resursfördelning samt gjort inspel inför kommande forskningsproposition. Behoven av samordning mellan olika politikområden i kompetensförsörjningsfrågorna har också lyfts ibland annat Arbetsmarknadsutredningen och i Framtidens vårdkompetens. Under hösten skickade SKR, Sobona och de fackliga organisationerna även en skrivelse till regeringen om krav på staten att ta sitt ansvar för omställning, kompetensutveckling och utbildningsinsatser.

Ett stort fokus under året har varit att tillgängliggöra personalstatistiken i rapporten "Personalen i välfärden". Inom ramen för projektet Sveriges Viktigste Jobb har även två studier tagits fram. "Unga om välfärdsjobben", som handlar om ungas syn på välfärdsjobben och intresset för olika välfärdsyrken, fick ett stort genomslag i såväl media som bland medlemmarna. Den andra studien "Mitt i livet" visar hur personer mellan 35-65 år ser på att byta yrke, vad som krävs för att vidareutbilda sig samt för att jobba längre. Den lanserades i samband med att principöverenskommelsen om kompetens- och omställning blev klart, och diskuterades bland annat med Roger Mörtvik, statssekreterare på Arbetsmarknadsdepartementet. Tillsammans har budskapen från dessa tre rapporter varit viktiga för att nyansera berättelsen om kompetensförsörjningsutmaningen, yrkenas attraktivitet och vägen framåt.

De planerade temadagarna om kommunernas kompetensförsörjning under 2019 fick dessvärre ställas in på grund av ett lågt anmälningssläge på plats. Under 2019 har SKR fortsatt att driva nätverk för ledare av heltidsprojekt och genomför tillsammans med Kommunal en ambitiös satsning på att heltidsarbete ska bli norm – Heltidsresan.

Förväntat resultat 2019

SKR har klivit fram i den arbetsgivarpolitiska debatten om välfärdens långsiktiga kompetensförsörjning. (grön) I flera debatt- och blogginlägg har SKR påtalat de framtida utmaningarna välfärdssektorn står inför vad gäller kompetensförsörjningen. Kommunikationsinsatser har gjorts kopplat till flera

statliga utredningar och även i form av föredragningar för olika aktörer. En skrivelse till regeringen har också gjorts för att påtala vikten av en nationell kraftsamling kring livslångt lärande och omställning bland annat genom ett mer flexibelt utbildnings- och studiefinansieringssystem.

SKR har med fakta och analys bidragit till en mer positiv bild av jobben i välfärden. (*grön*) Med hjälp av tre nya rapporter ”Personalen i välfärden”, ”Unga om välfärdsjobben” och ”Mitt i livet” har SKR kunnat bidra till en nyanserad bild av välfärdsjobben och kompetensutmaningen.

Medlemmarna har, i arbetet med strategisk kompetensförsörjning, nytta av SKR:s verktyg, material och nätverk. (*grön*) De nya rapporterna, podcasten, workshopmaterial, Sveriges Viktigaste Jobb-podden och seminarier är några exempel på verktyg som tagits fram med medlemmarna som huvudgrupp. Uppföljning visar att medlemmarna haft nytta av dessa i sitt arbete och kommunikation. Heltidsresan med Kommunal och SKR:s nätverk för ledare av heltidsprojekt har lett till en snabbare ökning av andelen heltidsarbetande, månadsavlönade, i kommuner och regioner.

Aktiviteter 2019

- Kommunera lättillgängliga fakta om välfärdsjobben. (ja)
- Ta initiativ gentemot media och beslutsfattare för att få genomslag för SKR:s syn på hur välfärdens kompetensförsörjning ska lösas. (ja)
- Starta och driva nätverk för att stödja kommunernas arbete med strategisk kompetensförsörjning. (nej)
- Sprida lärande och nytänkande exempel på hur medlemmar arbetar med kompetensförsörjning. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Heltidsarbete är en viktig jämställdhetsfråga inom välfärdens arbetsgivarpolitik. Målet är att heltidsarbetet ska bli norm. Projektet Heltidsresan är en viktig del i detta arbete.

E. Strategi för hälsa – på väg mot framtidens välfärd

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

77. SKR ska tillsammans med kommuner och regioner ta fram en sammanhållen långsiktig strategi för framtidens hälso- och sjukvård och omsorg.

SKR:s arbete med Strategi för hälsa (SFH) har tydliggjorts och samordnats i högre utsträckning med insatser inom Nära vård och Kraftsamling för psykisk hälsa. Ansvar för arbetet finns på Sektionen för hälsa och jämställdhet (VO). Särskilt avsatta medel av vd omsätts till samordnare för uppdraget och genomförande av prioriterade aktiviteter.

Efter genomförda intervjuer med kontaktpersoner för samverkan mellan kommuner och regioner i 21 län, har en genomförandeplan tagits fram. Planen innehåller insatser inom extern och intern samordning, behovsanpassat stöd till medlemmarna samt uppföljning av indikatorer och framgångsrika lokala arbetsätt. Strategi för hälsa och behov av förebyggande och främjande insatser har lyfts fram i SKR:s ekonomirapporter under våren och hösten.

Under hösten har medlemsstödet konkretiserats med sikte på en samlad lansering vid årsskiftet. Arbetsgruppen har tagit fram stöd som består av en kombination av kortare webbaserade studiebesök till goda exempel och webinarier utifrån efterfrågade teman. Arbetsgruppen gör även besök till olika läns mötesstrukturer för samverkan mellan kommuner och region. Koordinering av insatser och gemensam kommunikation inom uppdraget för Nära vård respektive Kraftsamling psykisk hälsa har påbörjats.

Förväntat resultat 2019

Medlemmarna har tillgång till ett samordnat stöd för arbetet med att nå målen i strategi för hälsa. (*grön*) Arbetet med Strategi för hälsa har tydliggjorts och ett samlat medlemsstöd har tagits fram under året. Gemensamma budskap och aktiviteter planeras och genomförs tillsammans med Nära vård och Kraftsamling för psykisk hälsa.

Aktiviteter 2019

- Tillsammans med medlemmarna fortsatt analysera behovet av samordnat stöd. (ja)
- Etablera kontakt med kontaktpersoner på regional nivå. (ja)
- Presentera resultaten från Koladas uppföljning av målen. (nej)
- Genomföra webinarier med teman som stödjer medlemmarnas arbete med att nå målen. (ja)
- Påbörja ett arbete med att ytterligare utveckla strategins innehåll. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Arbetet ska samordnas och samverka med ÖK Jämställdhet och kvinnofrid. Indikatorerna i SFH är könsuppdelade och vissa mål är särskilt relaterade till jämställdhet (ex. mäns våld mot kvinnor).

F. Omställning till Nära vård och omsorg

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

34. SKR ska bidra till att kunskap och metoder för att stärka brukares och patienters medskapande sprids samt leder till utveckling av välfärden

61. SKR ska verka för att kommunerna och regionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och minska skillnader i hälsa

77. SKR ska tillsammans med kommuner och regioner ta fram en sammanhållen långsiktig strategi för framtidens hälso- och sjukvård och omsorg

Svensk hälso- och sjukvård har i ett historiskt perspektiv varit mer fokuserad på akutsjukhus och annan specialistvård än på primärvård. Detta trots att primärvården, som bedrivs inom både regioner och kommuner, har de bästa förutsättningar att se till personers hela vårdbehov och arbeta hälsofrämjande, förebyggande och proaktivt. Den svenska hälso- och sjukvården behöver ställas om för att hantera både närhet till patienter och komplexiteten i sjukdomstillstånd, och för mer sammanhållna arbetssätt och processer, för ett bättre resursutnyttjande. En förstärkning av primärvården är nödvändig. Särskilt viktigt är att förbättra vården för dem med störst behov, och forskning visar att en stärkt primärvård har goda förutsättningar att bidra till en jämlik hälsa i befolkningen. För att samordna SKRs stöd till medlemmarna i utvecklingen av den nära vården, samt för att ha en samverkanspart till regeringens särskilda utredare, tillsatte SKR en samordnare för arbetet med nära vård i juni 2017. Under hösten 2019 fick SKR en ny samordnare, och arbetet har fortsatt med hög intensitet. Kontaktytorna till medlemmarna har utvecklats ytterligare, bland annat mer fler digitala mötesformer, och intresset för omställningen är stor från både regioner och kommuner.

Förväntat resultat 2019

Uppnådd samsyn kring utmaningar, målbild och strategi för omställningen till Nära vård. (grön) Ett stort antal sammankomster - möten, medverkan på konferenser, egna arrangemang och dialoger i länen, har genomförts under 2019. Bedömningen är att grundtankarna kring målbild och strategi delas av såväl regioner som kommuner. De pågående processerna hos medlemmarna har kommit olika långt inte minst när det gäller samverkan i länen, till exempel när det gäller gemensamma mål och visioner. Fler län har påbörjat den gemensamma processen.

God kännedom bland personal och befolkning om motiven bakom och målsättningen för omställning till Nära vård. (grön) Det pågående arbetet både på SKR och inom ramen för den statliga utredningen gör att kännedomen ökar hos befolkning och profession. Några regioner har kommunikationsaktiviteter riktade till befolkningen i länet. Det finns dock fortfarande ett arbete att göra när det gäller information och dialog om omställningen till befolkningen. SKR har publicerat en skrift under året och etablerat Nära-vård-podden. Bedömningen är att Nära vård som begrepp har fått fäste, och det märks också internt på SKR Samarbetet med andra avdelningar har intensifierats under året. Detta bidrar till såväl breddad dialog och ökad förståelse för omställningen, och möjligheter att sprida kunskap och information i fler kanaler och olika målgrupper.

Bred samverkan mellan kommuner och regioner kring omställningen till Nära vård. (grön) I flera län finns det uppstartade arbeten gemensamt mellan regionen och kommuner. Blekinge, Dalarna och Södra Lappland är några

exempel. I andra län har regionerna gått före men förståelsen för kommunernas roll i omställningen har ökat markant, vilket medfört att allt fler län påbörjat gemensamma processer. Antalet gemensamma initiativ i länen har ökat under 2019. Inför diskussionerna om den statliga överenskommelsen 2020 förtydligades SKRs ställningstagande om kommunernas roll och möjligheten att vara en egen part.

Aktiviteter 2019

- Utveckling av en nationell strategi för långsiktig samverkan kring omställningen till Nära vård. (nej)
- Utveckling och validering av gemensamma indikatorer och mått för uppföljning av omställningen till Nära vård. (ja)
- Spridning av goda exempel och kommunikation kring målbild och strategi för Nära vård så att medlemmarnas verksamheter kan sprida budskap, information och dela kunskap. (ja)
- Ta fram en tydligare bild av hur kompetensförsörjningen på alla nivåer, avseende hälso- och sjukvårds- och omsorgsutbildningarnas innehåll och upplägg, behöver utvecklas. (ja)
- Genomföra konferens för att synliggöra patienters och brukare individuella förutsättningar och behov i relation till medicinska behov och den konflikt som kan uppstå. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Hela omställningsarbetet bygger på att utgå från individens behov och förutsättningar, vilket även innebär könsskillnader samt olika socioekonomiska förutsättningar.

G. Minskat missbruk och beroende

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

73. SKR ska verka för att kommunernas och regionernas missbruks- och beroendevård präglas av förbättrad samverkan, samordning och ansvarsfördelning.

Handlingsplanen antogs först i mitten av december 2018 vilket har lett till att tidsplanen för implementering och spridning har förskjutits. Under 2019 har ett omfattande arbete med att göra handlingsplanen och dess innehåll känd för de aktörer som planen riktar sig mot. Handlingsplanen är presenterad i flera webbsändningar och i ett flertal regionala sammanhang ute i landet. Föredragningar för berörda tjänstemän på Socialdepartementet och Socialstyrelsen har hållits. Presentationer har också gjorts i flera av SKRs berörda tjänstemannanätverk och på nationella konferenser. Merparten av kommunerna och regionerna önskade länsdialogmöten under höst/vinter 2019-2020. I dagsläget är fjorton dialogmöten genomförda, ytterligare fyra är

planerade under första kvartalet 2020 och resterande tre län efter sommaren. I samband med länsdialogerna lyfts vikten av en sammanhållen vård och omsorg, samverkan och samordnad individuell plan (SIP) fram. Parallellt pågår också flera andra aktiviteter på SKR för att understödja användningen av SIP. För att förbättra förutsättningarna för samverkan behöver ansvarsfördelningen vara tydlig. De överenskommelser kring samarbete som huvudmännen är skyldiga att ingå behöver utvecklas.

Ett internt arbete pågår på SKR för att tydliggöra ansvarsfördelningen. En kartläggning som identifierat och specificerat de insatser/åtgärder som det råder oklarheter kring är genomförd. En löpnad dialog har förts med Socialstyrelsen under arbetets gång och vi kan konstatera att SKR inte är överens med Socialstyrelsen om det juridiska gränssnittet mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst i dagsläget. SKR har påbörjat arbetet med en hemställan till regeringen för att komma vidare i frågan. Ett arbete med att ta fram indikatorer och nyckeltal pågår som möjliggör konsupplad statistik och bidrar till utvecklingen av arbetet med systematisk uppföljning.

Förväntat resultat 2019

Handlingsplanen inom området missbruk och beroende är känd i alla kommuner och regioner. (röd) Presentation av handlingsplanen har skett via flera olika kanaler och i många sammanhang. Länsdialoger är genomförda i 14 län och resterande genomförs under 2020.

Det finns samverkansöverenskommelser i alla län inom området missbruk och beroende, inklusive spel om pengar, som är tydliga i ansvarsfördelningen mellan huvudmännen. (röd) Alla län har samarbetsöverenskommelser, men en förutsättning för att kunna utveckla innehållet och göra dem mer specifika kräver att ansvarsfördelningen är klargjord. Ett arbete kring ansvarsfördelning och gränssnitt pågår internt på SKR och sker även i dialog med Socialstyrelsen.

Ökad användning av samordnad individuell planering (SIP) som verktyg för personer med behov av insatser från flera olika aktörer. (grön) I samband med kommunikationsinsatser kring handlingsplanen sker även ett arbete för att stödja och öka användningen av samordnad individuell plan (SIP) som verktyg i samverkan.

Aktiviteter 2019

- Handlingsplanen implementeras bl.a. genom länsdialoger, webbsänt seminarium samt synliggörs i SKR:s berörda nätverk och genom webbsidan. (ja)
- Ansvarsfördelningen mellan huvudmännen tydliggörs genom olika kommunikationsinsatser, utifrån åtgärdsförslagen i handlingsplanen. (ja)
- Lärande/goda exempel på SIP och samverkansöverenskommelser synliggörs genom olika kommunikationskanaler (t.ex. webbsidan), länsdialoger och stöd till regionala utvecklingsledare. (ja)

- En gemensam struktur tas fram för könsuppdelad uppföljning av resultat inom missbruks- och beroendevården i dialog med kommuner och regioner. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

I arbetet med systematisk uppföljning, framtagande av indikatorer framhålls vikten av att ta hänsyn och aktivt arbeta med jämställdhetsperspektivet. I det underlag som kommer att tas fram och presenteras i samband med länsdialogerna kommer skillnader mellan flickor och pojkar, kvinnor och män att redovisas för att spegla situationen så tydligt som möjligt. Vid våra länsdialogmöten presenterar vi könsuppdelad statistik och framhåller vikten av att huvudmännen också ska beakta jämställdhetsperspektivet i allt utvecklingsarbete.

H. Bättre förutsättningar för välfärdens utveckling och finansiering

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

1. SKR ska verka för att skapa ett formaliserat samråd med regeringen och en utökad dialog inom sektorns skilda verksamhetsområden.
2. SKR ska verka för likvärdiga förutsättningar för kommuner och regioner samt för att staten och EU inte begränsar deras handlingsfrihet.

Under den första delen av året påverkades SKR:s möjligheter till samverkan med regeringen av den försenade regeringsbildningen och av det s.k. Januariavtalet.

Arbetet med priofrågan har huvudsakligen fokuserat på förberedelser inför AU:s båda samråd/överläggningar med Finansdepartementet i april 2019 respektive i januari 2020. Inför dessa överläggningar har underlag tagits fram, där hela kansliet har bidragit. Frågor som lyfts fram är behovet av gemensam syn mellan regeringen och SKR på sektorns ekonomi och utmaningar samt vikten av långsiktighet och bättre samverkan mellan regeringen och sektorn. Ytterligare frågor är behovet av minskad detaljstyrning och färre riktade statsbidrag samt av ett gemensamt arbete för att främja effektivisering och digitalisering i sektorn.

I Ekonomirapporterna har de framtida ekonomiska utmaningarna beskrivits och behovet av generella tillskott till sektorn framhållits liksom behovet av effektivisering som bl.a. kan möjliggöras genom en utvecklad statlig styrning, färre riktade statsbidrag och en större samsyn mellan regeringen och sektorn på de framtida utmaningarna och förändringsbehoven.

Regeringen inrättade i december 2019 en Välfärdskommission som adresserar centrala frågor med anknytning till denna priofråga: förbättrad styrning av välfärden, ett effektivare utnyttjande av offentliga resurser, hållbar

kompetensförsörjning samt digitalisering. SKR finns representerat både i kommissionen och i en till kommissionen knuten referensgrupp.

I januari 2020 har ytterligare generella tillskott till kommuner och regioner för 2020 aviserats.

Förväntat resultat 2019

SKR:s process för aktiva inspel till regeringen om sektorns utmaningar och behov, som grund för överläggningar, har förbättrats (piloten Nära vård och omsorg). *(grön)* Arbetet med Nära vård har delvis drivits i ett eget spår efter att en överenskommelse för 2019 inom detta område träffades i juni mellan regeringen och SKR. I arbetet med samtliga överenskommelser om hälso- och sjukvård för 2020 har SKR relativt Socialdepartementet systematiskt och med stöd från SKR:s politiska ledning drivit inriktningen att dessa ska bli färre, mer strategiska och mindre detaljstyrande. Under året har ett kansliövergripande arbete bedrivits för att ta fram underlag till SKR:s politiska ledning inför överläggningarna. Ett löpande förberedelsearbete inför dessa överläggningar har ägt rum mellan tjänstepersoner på SKR och Finansdepartementet; något som skapat förutsättningar för en bra dialog på olika nivåer.

Regeringskansliet har tagit till sig förslag och det har givit avtryck i VÅP 2019 och Budgetpropositionen för 2020. *(röd)* Den försenade regeringsbildningen har i stort sett omöjliggjort några konkreta resultat i vårpropositionen 2019. SKR aktualiserade frågan om samråd tidigt på året men blev inbjudna först till slutet av april, efter VÅP.

I budgetpropositionen för 2020 fanns inga förslag om nya generella statsbidrag, utöver tidigare aviserade och få förändringar av antalet detaljstyrande statsbidrag.

Ökade generella statsbidrag för 2020 har dock aviserats i januari 2020.

Ett underlag om ”sektorns viktigaste utmaningar” har tagits fram och presenterats inför processen för BP 2021. *(grön)* En arbetsgrupp och en styrgrupp med representanter för olika avdelningar i SKR arbetade fram till september med ett underlag som diskuterades i vd:s ledningsgrupp. Underlaget lyfte fram behovet av åtgärder för att möta de utmaningar som sektorn har när det gäller demografi, ekonomi, effektivitet, kompetensförsörjning och digitalisering. Underlaget utvecklades under hösten i dialog med SKR:s politiska ledning inför överläggningarna med Finansdepartementet i januari 2020.

Väsentliga steg har tagits mot en eller flera överenskommelser inför 2021 som adresserar viktiga utmaningar och som innebär förbättrade finansiella förutsättningar och en minskad statlig detaljstyrning. *(grön)*

Välfärdskommissionen skapar förutsättningar för att adressera viktiga frågor där staten och sektorn behöver samverka, bl. a. kompetensförsörjning och

digitalisering i välfärden samt behovet av minskad detaljstyrning inom skolan och hälso- och sjukvården.

Aktiviteter 2019

- Processen för samverkan med regeringen utvecklas, med våra nätverk och genom piloten Nära vård och omsorg. (nej)
- Vikten av långsiktiga planeringsförutsättningar beskrivs bland annat i Ekonomirapporten. (ja)
- Underlag inför överläggningar januari 2020 (sektorns bild av utmaningar och prioriterade samverkansområden med staten) tas fram, där hela kansliet bidrar. (ja)
- Kommunikation av sektorns utmaningar genomförs. (ja)

I. Upphandling som en del i den strategiska styrningen

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

38. SKR ska verka för att medlemmarna har goda möjligheter att ta tillvara de vinster upphandlingen kan ge i form av ökad effektivitet och minskade kostnader.

39. SKR ska verka för att medlemmarna genomför fler funktions- och innovationsvänliga upphandlingar.

De båda nätverken, ”Upphandling som en del av den strategiska styrningen” såväl som fördjupningsnätverket, bidrar till erfarenhetsutbyte och utveckling. Kortfilmer om strategisk upphandling för förtroendevalda publicerats på hemsidan, SKR har även medverkat i en film om beställarnätverk. En uppskattad konferens om cirkuläritet i upphandling har genomförts tillsammans med Kommentus, Tillväxtverket och Upphandlingsmyndigheten den 25 november, delar av detta har publicerats på hemsidan. På kvalitetsmässan hölls ett TV-sänt panelsamtal om behovet att använda upphandling strategiskt samt ett seminarium om hållbar upphandling och agenda 2030 med exempel från SKR-skriften ”Upphandla klimatsmart och hållbart”. SKR, Teknikföretagen med fler har tagit fram ett förlag om en nationell innovationsarena där vi har dialog med flera intressenter. SKR och Kommentus har genomfört en enkät om cirkulär ekonomi och cirkulära möbelflöden. Behovet av utbildning är stort och en webbutbildning om hållbar upphandling, där cirkulär ekonomi/upphandling ingår tas fram tillsammans med Kommentus och Nationella kansliet för hållbar upphandling.

Förväntat resultat 2019

Kommuner landsting och regioner har tillgång till stöd och goda exempel på hur de kan arbeta strategiskt med upphandling. (grön) Nätverket om upphandling som en del av den strategiska styrningen har haft tre möten under

2019. Ett fördjupningsnätverk har bildats för att arbeta med utvecklingsfrågor. Egenskattningsverktyget om inköp har idag ca. 115 medlemmar som användare.

Kommuner och regioner har tillgång till erfarenhetsutbyte och goda exempel på funktions- och innovationsvänlig upphandling. (grön)

Beställargrupp konstgräs har övergått till en nationell ramavtalsupphandling genom Kommentus. Samarbetet med Teknikföretagen, Vinnova, Upphandlingsmyndigheten m.fl. avseende en nationell innovationsupphandlings arena konkretiseras efter resultaten av förstudien. Samarbetet med RE:Source, med en referensgrupp av medlemmar, har lämnat en förstudie för plaststrategi.

Aktiviteter 2019

- Fördjupning av nationella nätverk för upphandling som del i den strategiska styrningen med syfte att bland annat generera fler goda exemplar för vidare spridning. (ja)
- Samarbeta i ett nationellt perspektiv med andra myndigheter och intressenter för att främja medlemmarnas möjligheter att utveckla funktions- och innovationsvänliga upphandlingar. (ja)
- Tillsammans med SKL Kommentus anordna en konferens med anknytning till inriktningsmålet. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

När vi bjuder in talare till nätverk och konferenser eftersträvar vi en jämn könsfördelning.

J. Nationell identitetshandling

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

43. SKR ska verka för att det stöd staten ger till kommuners, landstings och regioners digitalisering samordnas och utgår från lokala och regionala behov.

Uppdraget för 2019 var att få upp frågan kring digital identitetshantering på agendan för politiker och berörda myndigheter, så åtgärder görs för att lösningar som fungerar för våra medlemmar tas fram. I detta fokuseras på frågorna om att få en lösning som ger e-legitimation till alla samt en lösning för e-legitimation i tjänsten.

Förväntat resultat 2019

En ökad medvetenhet finns hos inblandade parter kring konsekvensen av att ingen gemensam lösning är framtagen för en nationell digital identitetshandling. (grön) I samband med att enkät för e-legitimation skapas har kontinuerliga dialoger förts med DIGG och Regeringskansliet och andra berörda parter för att öka medvetenheten och gemensam bild av nuläget.

Kommuner, landsting och regioners utmaningar för att lösa frågan har underlättats genom de insatser som har genomförts. (grön) Inom området finns tydligt en utmaning i att få till konkreta åtgärder som har faktisk effekt för kommuner och regioner. Under 2019 har mycket arbete lagts på att tillsammans med DIGG och Regeringskansliet ha en gemensam bild och förståelse för SKR:s medlemmars behov för ett gemensamt uppdrag att ta fram konkreta lösningar. Beslutet om att inom regeringsuppdrag för informationsutbyte gå vidare med en arbetsgrupp kopplat till identitet hoppas SKR ska resultera i konkreta åtgärder.

Aktiviteter 2019

- Genomföra nuläges- och konsekvensbeskrivning. (ja)
- Utifrån nuläges- och konsekvensbeskrivning bedriva intressebevakning och påverkansarbete. (ja)
- Identifiera och genomföra konkreta lösningar som kan underlätta hanteringen av frågorna för SKR:s medlemmar. (nej)

Jämställdhetsperspektivet

Avdelningen för digitalisering arbetar löpande med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i våra initiativ och arbeten. Dessutom strävar Avdelningen efter att de digitala lösningar som tas fram av kommun, region och i samverkan med SKR ska vara lika tillgängliga för alla. Vår ambition är att ha en hög medvetenhet kring hur vi kan lyfta jämställdhetsperspektivet i olika sakfrågor. Vi eftersträvar jämlikhet i utformandet av kommunikationsplattformar med jämvikt mellan kvinnor och män, landsbygd och storstad i de goda exempel vi lyfter fram. Vi strävar också efter mångfald i bild- och textmaterial. Avdelningen arbetar för att beakta mångfald i bildmaterial, när talare på konferenser anlitas och vid tillsättande av styr- och referensgrupper.

K. Tillgänglig basdata för samhällsnytta

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

44. SKR ska verka för att grundläggande information om person, företag, fastighet och geografi som staten förfogar över ska vara fritt tillgänglig för kommunernas, landstingens och regionernas verksamhet.

Sedan priorfrågan ursprungligen formulerades har två regeringsuppdrag initierats inom området, ”Säker och effektiv tillgång till grunddata” och ”Säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn”. SKR har deltagit aktivt i flera olika arbetsgrupper inom ramen för båda uppdragen. SKR har även varit adjungerade i styrgruppen.

Medverkan i uppdragen har bidragit till ökad förståelse bland de medverkande myndigheterna avseende kommuner och regioners behov. Vi har också påverkat

lösnings- och åtgärdsförslag som tas fram. Regeringsuppdragen slutrapporterades till Regeringskansliet 30 april resp. 15 augusti 2019.

Under tertial tre har arbetet kopplat till regeringsuppdragen för grunddata och informationsutbyte fortsatt, om än i något mindre omfattning. SKR har deltagit i dialogerna för att framföra kommuner och regioners behov både kring frågorna som hanteras men även som intressenter i arbetet framåt.

Förväntade resultat 2019

En utredning kring samhällsviktiga basdata är levererad och kommunicerad. (*grön*) Regeringsuppdraget ”Säker och effektiv tillgång till grunddata” slutrapporterades 30 april 2019 men kommuniceras i samband med slutrapport för regeringsuppdraget ”Säkert och effektivt informationsutbyte” som slutrapporterades 15 augusti 2019. Under tertial tre har fokus legat på vidare dialoger om hur arbetet på nationell nivå tas vidare.

Minst ett projekt med målet att tillgängliggöra basdata har initierats. (*grön*) Under tertial tre har fortsatt arbete inom regeringsuppdragen för informationsutbyte och grunddata. SKR har även deltagit i regeringsuppdrag kopplat till öppna data där även frågor kring informationshantering och tillgängliggörande av information har aktualiserats.

Aktiviteter 2019

- Samverka med berörda myndigheter. (ja)
- Genomföra en utredning kring samhällsviktiga basdata som utgår ifrån användarnas behov. (ja)
- Säkerställa att det finns en förvaltningsprocess för löpande informationsförsörjning. (ja)
- Inleda projekt för att tillgängliggöra samhällsviktig basdata. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Avdelningen för digitalisering arbetar löpande med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i våra initiativ och arbeten. Dessutom strävar Avdelningen efter att de digitala lösningar som tas fram av kommun, region och i samverkan med SKR ska vara lika tillgängliga för alla. Vår ambition är att ha en hög medvetenhet kring hur vi kan lyfta jämställdhetsperspektivet i olika sakfrågor. Vi eftersträvar jämlikhet i utformandet av kommunikationsplattformar med jämvikt mellan kvinnor och män, landsbygd och storstad i de goda exempel vi lyfter fram. Vi strävar också efter mångfald i bild- och textmaterial. Avdelningen arbetar för att beakta mångfald i bildmaterial, när talare på konferenser anlitas och vid tillsättande av styr- och referensgrupper.

L. Ledarskap för digital utveckling

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

45. SKR ska verka för att kommuner, landsting och regioner stärker sin digitala kompetens och fullt ut tar till vara möjligheten att utveckla verksamheten med stöd av digitalisering.

Sveriges Kommuner och Regioner har ingått en överenskommelse med regeringen om ett kompetenslyft för ökad digital kompetens hos ledning i kommuner och region 2018-2020. Kompetenslyftets mål är att höja den digitala kompetensen hos ledning i kommuner och region. Med ledning avses politiker, ledande tjänstemän och andra nyckelpersoner inom kommuner och regioner. Syftet är att öka deras förmåga att ta tillvara digitaliseringens möjligheter och hantera dess utmaningar samt öka takten i moderniseringen av välfärden och den offentliga sektorn. Kompetenslyftet ska bidra till ökad effektivitet och kvalitet i kommuners och regions egna verksamheter, samt i deras service och tjänster gentemot medborgare och företag. Kartläggning genomförd och handlingsplan framtagen och godkänd av departement och SKR. Inledande webbsändningar genomförda. Material publiceras löpande på <https://SKR.se/27897.html>, erbjudande om regionala och lokala workshops skickas ut under september, aktiviteter planeras i dialog med kommuner och regioner, flera bokade under hösten, medverkar på SKR:s presidiekonferenser för fullmäktige.

Förväntat resultat 2019

Digital kompetens erbjuds inom SKR:s befintliga ledarutvecklingsprogram. (*grön*) Arbetet med detta pågår enligt handlingsplan.

50 procent av kommuner och regioner har tagit del av aktiviteter inom projektet. Projektet följer handlingsplan vilket innebär publicering av kunskaphöjande material på webb, webbseminarier, utbildning på plats i kommunerna, särskilda stöd till ett antal pilotkommuner samt medverkan vid konferenser i SKR:s eller andra aktörers regi. 50 procent av kommunerna och regionerna har tagit del av någon eller flera insatser. (*grön*)

Aktiviteter 2019

- Ge stöd till kommuner och regioners arbete med strategiska val när det gäller digitalisering och att det ingår i ordinarie styrsystem. (ja)
- Stödja och stärka politikens roll i beslut om den digitala utvecklingen i respektive organisation (ja)
- Delta med kompetens i olika ledarutvecklingsprogram (ja)
- Samarbeta med andra aktörer inom området. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

I enlighet med handlingsplanen skall allt material som tas fram ska, där det är relevant, lyfta fram jämställdhetsperspektivet.

M. Bostäder till alla

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

102. SKR ska verka för att kommunerna har förutsättningar att planera för ett bostadsbyggande som svarar mot efterfrågan och säkrar bostadsförsörjningen för alla.

SKR har under lång tid verkat för ökat bostadsbyggande som svarar mot den stora efterfrågan som råder för olika hushållsgrupper. Omfattningen av statens krav, bland annat riksintressen och strandskydd samt länsstyrelsernas agerande i planeringsprocessen sätter hinder för bostadsbyggandet. Även utformningen av finansierings- och skattesystemet och statens politik för att möta bostadssociala utmaningar har förbundet ansett behöver ses över. De hemställan till regeringen och ställningstaganden styrelsen gjort under senare år rörande olika bostadspolitiska frågor är grunden för förbundets intressepåverkande och medlemsstödande arbete. Till detta har lagts ramavtalsupphandlingen av nya flerbostadshus för medlemmarnas räkning. "Bostäder till alla" har under hela mandatperioden utgjort en prioriterad fråga och under 2020 förväntas arbetet utmytna i ett samlat underlag rörande bostadsfrågan som kan ligga till grund för fortsatt intressepåverkan och för SKR:s medlemsstödande insatser. Arbetet med den prioriterade frågan innebär att fakta som SKR har sedan tidigare om till exempel detaljplaner, handläggningstider, markpriser med mera kompletterats med fakta om bland annat hinder för ökat bostadsbyggande, statliga stöd till kommuner och bostadsföretag samt kommunernas bostadsförsörjningsarbete och arbete för att möta de bostadssociala utmaningarna.

Förväntat resultat 2019

SKR har ett aktuellt underlag som konkretiserar formerna och innehållet för en önskvärd framtida bostadspolitik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. (röd) Fakta, analyser och slutsatser utifrån genomförda aktiviteter sammanställs och presenteras samlat i rapportform. Sammanställningsarbetet pågår och beräknas vara klart kring halvårsskiftet 2020.

Intresseväckande fakta finns tillgängligt och kan kommuniceras med omvärlden. (grön) Data som insamlats genom ett antal enkäter som tillställts kommuner, kommunala bostadsföretag och regioner har analyserats, varvid uppgifter som bedöms ha ett större allmänintresse identifierats. Intressanta fakta har därefter publicerats och kommenterats.

Medlemmarna har fått ta del av exempel på hur kommuner och regioner kan arbeta framgångsrikt med bostadsförsörjning. (grön) Genom

kommunbesöken har exempel erhållits kring arbetssätt och insatser som lett till ett ökat utbud av bostäder för olika hushållsgrupper, exempel som kommer att spridas och som också kommer att ligga till grund för råd och tips till SKR:s medlemmar.

Aktiviteter 2019

- Besök i ett antal kommuner samt enkätfrågor till samtliga kommuner. (ja)
- Djupanalyser av styrkor, hinder, möjligheter och svårigheter i ett antal kommuner (ja)
- Studier genomförs kring bostadssegregation, sekundär bostadsmarknad, svaga bostadsmarknader, ekonomiskt stöd till kommuner och hushåll. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Data och övrigt insamlat kunskapsunderlag analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

N. Infrastruktur för hållbar mobilitet och kommunikation

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

105. SKR ska verka för en långsiktig finansiering och utveckling av transportsystemet, så att både gods- och persontransporter sker på bästa möjliga hållbara och effektiva sätt samt att miljö- och klimatpåverkan minskar.

Arbetet med nästa omgång av nationell plan och länstransportplaner pågår. Inför planeringsarbetet tog SKR:s styrelse ställning till hur arbetet bör utvecklas jämfört med tidigare planeringsomgångar. Det politiska ställningstagandet från mars 2019 används i påverkansarbetet. Särskilt fokus läggs på att säkra kommuners och regioners delaktighet och inflytande. Utvecklingen av digitala lösningar för mobilitetstjänster går fort. Arbeta pågår med att stödja kommuner och regioner att ta en roll i att stödja den utvecklingen och många utvecklingsfrågor behöver drivas gemensamt. I den s.k. 73-punktsöverenskommelsen finns en punkt om ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige. En statlig utredning har startats och SKR ingår i expertgruppen. Flygets roll i transportsystemet debatteras för närvarande mycket utifrån klimataspekter. SKR:s arbete rörande flyg fokuserar på att få staten att ta ett större ekonomiskt ansvar för de regionala flygplatserna som fyller en viktig funktion för den nationella tillgängligheten.

Förväntat resultat 2019

Trafikverket och Näringsdepartementet har tagit till sig de förslag, särskilt om tågtrafikens förutsättningar, som framkommit genom medlemsutvärderingen av processen för infrastrukturplaneringen. (grön)

SKR har arbetat vidare med det ställningstagande för infrastrukturen som antogs av styrelsen den 15 mars i år. Ställningstagandet tar sikte på kommande planeringsomgång, planerna 2022-2033 med syfte att påverka dess upplägg och innehåll. SKR har bland annat fört fram synpunkterna i ställningstagandet vid ett möte med näringsdepartementet samt arbetat vidare tillsammans med nätverket för länsplaneupprättare kring intressebevakningsaktiviteter kopplat till ställningstagandet under 2020.

Fler av SKR:s medlemmar tar en aktiv roll i att främja introduktionen av mobilitetstjänster med ambitionen att skapa ett mer hållbart transportsystem. (grön)

SKR publicerar inom kort en rapport som ska inspirera och vägleda kommuner och regioner i arbetet med smart mobilitet. Det handlar både om att sprida kunskap och goda exempel, samt möjliga förhållningssätt i introduceringen av nya tjänster. SKR har spridit hur medlemmarna kan bidra till utvecklingen av mobilitetstjänster på SKR:s konferens Trafik- och gatudagarna hösten 2019 och på VTI Transportforum i januari 2020, samt i SKR:s medlemsnätverk. Arbetet med att stödja medlemmarna tas nu vidare. SKR ingår i expertgruppen för den statliga utredningen om ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige och för där, liksom i andra sammanhang, fram SKR:s perspektiv och synpunkter i frågan.

Staten tar, med utgångspunkt i sin flygplatsöversyn och behovet av tillgänglighet, fram förslag på en mer samordnad hantering av de ekonomiska förutsättningarna för de regionala flygplatserna. (grön)

Näringsdepartementet har genomfört en flygplatsöversyn som rör de regionala flygplatserna, vilket ligger i linje med SKR:s mål. SKR har tillsammans med bl.a. företrädare för regionala flygplatser följt och påverkat Näringsdepartementets arbete som avslutades i mars 2019. SKR har även gjort en egen utredning kring flygplatsernas roll i transportsystemet och tagit fram ett argumentationsunderlag som har använts i SKR:s påverkansarbete. Infrastrukturdepartementet, som nu ansvarar för denna fråga, har svängt i sin uppfattning kring sin utredning. Som det ser ut idag kommer översynen endast behandlas internt och inte offentliggöras. Detta innebär att departementet troligtvis inte har arbetat färdigt. Vid tidpunkten för denna slutrapportering finns inte någon plan för en samordnad ekonomisk hantering av de regionala flygplatserna. SKR kommer därför behöva arbeta vidare med frågan under 2020.

Aktiviteter 2019

- Utifrån SKR:s inställning till infrastrukturplaneringen och den regionala tågtrafikens förutsättningar förs en dialog med Näringsdepartementet och

Trafikverket där medlemmarnas synpunkter och förslag framförs om hur intrastukturplaneringen kan vidareutvecklas. (ja)

- Goda exempel tas fram på hur kommuner och regioner kan bidra till utvecklingen av mobilitetstjänster och olika typer av nyttor belyses. (ja)
- Ett argumentationsunderlag tas fram gällande vikten av att staten tar ett större och mer samordnat ansvar för den nationella tillgängligheten med flyg – såväl för flygplatsinfrastruktur som upphandlad trafik. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet hanteras främst i det praktiska arbetet genom att säkerställa att grupperingar får en jämställd sammansättning.

O. Bredband och uppkopplade välfärdstjänster i hemmet

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

43. SKR ska verka för att det stöd staten ger till kommuners, landstings och regioners digitalisering samordnas och utgår från lokala och regionala behov.

Kommuner och regioner står inför framtida välfärdsutmaningar och digitala lösningar är ett verktyg för att klara dem. En förutsättning för digitala välfärdstjänster är invånares tillgång till stabil infrastruktur och säkra uppkopplingar via bredband. SKR har deltagit i arbetsgruppen *Infrastruktur för digitalisering* under Bredbandsforum som är en del av regeringens Bredbandsstrategi. Slutrapporten från arbetsgruppen lyfter många av de utmaningar som finns i ansvarsfrågan, exempelvis hur tillhandahållare av bredbandsinfrastruktur var och en tar ansvar för sin del av kedjan och hur detta ställer allt högre krav på beställaren. För att hjälpa kommuner och regioner i rollen som beställare av bredbandsanslutning för offentliga digitala tjänster förbereder SKR uppstart av nytt beställarnätverk.

Förväntat resultat 2019

Ett tydligt ansvarsförhållande gällande digitala välfärdstjänster har etablerats mellan stat, kommun, landsting och den enskilde. Eventuella avvikelser är identifierade och åtgärder har initierats. (röd) SKR har deltagit i arbetsgruppen *Infrastruktur för digitalisering* (under regeringens Bredbandsforum) som identifierade otydligheter vad gäller roller och ansvar. Ett av förslagen i slutrapporten var därför att regeringen tillsätter *Forum för infrastruktur för välfärdens digitalisering*. SKR intressebevakar frågan.

Det robusthetsstärkande arbetet intensifieras och det nationella stödet för robusthetshöjande aktiviteter används till de mest relevanta åtgärderna och områdena. (grön) SKR har intressebevakat Post- och Telestyrelsen arbete med anslaget för robust kommunikation.

Förutsättningarna är stärkta för fortsatt bredbandsutbyggnad, även med andra lösningar än fiber. (grön) SKR har lämnat förslag om undantag från

lokaliseringsprincipen till regeringen samt vid ett flertal tillfällen poängterat att stödbehovet är betydligt mer omfattande än vad regeringen avsatt. Vidare har SKR intressebevakat Post- och Telestyrelsens arbete vad gäller konkretisering av den nya stödmodellen för bredband.

Aktiviteter 2019

- Ett arbete som identifierar otydligheter i ansvarsförhållandet mellan stat, kommun, landsting och den enskilde genomförs och (eventuella) åtgärder initieras i syfte att förbättra alla invånares möjligheter att ta del av välfärdens digitala erbjudande. (ja)
- Aktiv intressebevakning av robusthetsstärkande arbete på nationell nivå och särskilt fokus på användning av stödet för ökad robusthet. (ja)
- Aktiv intressebevakning kring möjligheter och förutsättningar för fiberutbyggnad och alternativa tekniker där fiberutbyggnad inte är genomförbar av geografiska, ekonomiska eller andra skäl. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Både kvinnor och män har deltagit i arbetsgruppen *Infrastruktur för digitalisering* (under regeringens Bredbandsforum) och även det Beställarnätverk som SKR förbereder kommer att bestå av både kvinnor och män.

P. Fungerande samhälle vid ett förändrat klimat

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

93. SKR ska verka för en tydlig ansvarsfördelning och en fungerande samordning mellan staten, kommunerna, landstingen och regionerna för de förebyggande åtgärder som krävs med anledning av klimatförändringar.

Översvämningar till följd av skyfall, värmeböljor med torka, dricksvattenbrist och skogsbränder som följd är några av de utmaningar som kommuner och regioner arbetar för att hantera. För att både snabba skeenden, som plötsliga naturolyckor, och de långsiktiga klimatförändringarna ska kunna hanteras krävs en tydlig ansvarsfördelning mellan samhällets aktörer. SKR stöttar medlemmarna i på en rad olika sätt och för en dialog med centrala myndigheter om hur deras stöd till kommuner och regioner bör se ut.

Förväntat resultat 2019

Kommunernas långsiktiga samhällsplanering beaktar klimatrisker och robusthet, detta kan exempelvis ske i översiktsplanering samt i risk- och sårbarhetsanalyser. (grön) Under 2018 infördes ny lagstiftning som ställer ökade krav på kommunen att i nya översiktsplaner redogöra för konsekvenser av ett förändrat klimat. Dialog har förts med bl.a. länsstyrelsen och expertmyndigheter för en samsyn om vad detta innebär i praktiken.

Informationspass har även hållits i nätverk för samhällsbyggnadschefer och översiktsplanerare. SKRs rapport ”Lokala effekter av ett förändrat klimat” lanserades i Almedalen 2019 och fick stort genomslag i media, även hos våra medlemmar har intresset varit stort.

Samhällets och kommunernas förmåga att hantera olyckor till följd av klimatförändringar har stärkts. (*grön*) SKR och MSB samarbetar med en handbok om kommunal krisberedskap där även naturolyckor till följd av klimatförändringar inkluderas. Handboken beräknas vara klar 2021. SKRs webbplats har temasidor om klimatrisker, samt om värmebölja och dricksvattenbrist.

Kommuner och landstings beredskap för värmeböljor och skyfall har stärkts. (*grön*) Än är det för tidigt att bedöma om beredskapen har stärkts. SKR samlade in erfarenheter genom enkäter efter värmeböljan sommaren 2018 där kommunernas socialchefer fick besvara frågor om hur de hade klarat sitt uppdrag, en enkät skickades även ut till regionerna med frågor om hur sjukvården hanterat höga temperaturer och hög luftfuktighet.

Medlemmarna får tillgång till fakta och vägledning för att kunna upprätthålla temperaturer i lokaler för vård och omsorg så att inte patientsäkerheten hotas. (*grön*) SKR för en dialog med Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen om stöd till kommuner och regioner samt hur SKR kan bistå med att sprida den information och kunskap som tagits fram av myndigheterna. Ett utskick SKR till samtliga regioner gjordes inför sommaren med en checklista om beredskap för höga temperaturer.

Aktiviteter 2019

- Kunskapshöjande insatser såsom en konferens genomförs för att SKR:s medlemmar ska få fler verktyg i att arbeta med klimatanpassningsfrågor. (ja)
- Genom dialog med Boverket och andra statliga myndigheter ska SKR verka för att underlag tas fram som stöttar kommunerna på ett effektivt sätt. (ja)
- Ett påverkansarbete bedrivs mot MSB och den särskilde utredaren i arbetet med att utvärdera skogsbränderna sommaren 2018 och hur krisberedskapen kan förstärkas. (ja)
- I samverkan med MSB kommer ett stöd till kommunernas tas fram för deras arbete med krisberedskap. (ja)
- Samverkan sker med Folkhälsomyndigheten kring regeringsuppdrag om värmeböljor. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet beaktas på olika sätt i de respektive aktiviteterna. Exempelvis i panelsamtalet i Almedalen var jämställdhetsperspektivet relevant vid inbjudan av deltagare i panelen.

Q. Fortsatta steg mot minskad klimatpåverkan

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

95. SKR ska verka för att kommunerna har bättre förutsättningar att planera och bygga hållbara och attraktiva städer och samhällen.

96. SKR ska verka för att kommuner, landsting och regioner kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete som tillvaratar såväl sociala som ekologiska och ekonomiska dimensioner.

Kommuner och regioner har många viktiga roller i klimatarbetet och har medverkat till en mycket stor del av Sveriges minskade klimatutsläpp under senare decennier. Det finns en stark vilja på lokal och regional nivå att fortsätta bidra till minskad klimatpåverkan utifrån egna förutsättningar. De flesta kommuner och regioner ha satt upp egna ambitiösa mål för minskade utsläpp från den egna organisationen eller det geografiska området. De områden som är mest intressant att arbeta vidare med är miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingar, energieffektivisering av byggnader och klimatsmarta persontransporter.

Förväntat resultat 2019

Det finns bättre stöd för kommuner att upphandla med hänsyn till klimat och hållbarhet, både hos Upphandlingsmyndigheten, SKL Kommentus Inköpscentral och SKR. (grön) SKR fortsätter att ha kontinuerliga möten med Upphandlingsmyndigheten, SKL Kommentus Inköpscentral och representanter från regionala och kommunala nätverk. Upphandlingsmyndigheten har uppdaterat sin hemsida. SKL Kommentus Inköpscentral har utökat sin verksamhet inom området. SKR har genomfört ett flertal seminarier och webinarier på temat.

Underlag för uppföljning av energiprestanda under byggprocessen är spritt och tillgängligt för användning av våra medlemmar och byggbranschen. (röd) Under 2019 genomfördes projekt med sex regionala nätverk för lågenergibyggande om hur energifrågan hanteras i byggprocessen enligt PBL, med resultatkonferens om förslag till vägledning. Ett fortsättningsprojekt planerades för test i kommun och samarbete med leverantörer av energiberäkningsprogram. Men ännu i början av 2020 är det ovisst om projektformen stämmer med Energimyndighetens nya stödskriterier. Ev. kan en mindre del av projektet genomföras med egna medel för att integrera i energiberäkningsprogram och sprida underlag till kommunerna under 2020.

Det finns ett praktiskt stöd för kommuner som vill arbeta mer målstyrt i trafikplaneringen. (grön) Arbetet med att ta fram underlag för en handledning för målstyrd trafikplanering genomfördes under hösten 2019. Konsult anlätades och en styrgrupp bestående av ett antal kommuner samt Trafikverket knöts till projektet. Fem fallstudier genomfördes. Under våren 2020 kommer det material

som sammanställdes i projektet bearbetas till handboksformat och göras tillgängligt.

Aktiviteter 2019

- Samverka med Upphandlingsmyndigheten, SKL Kommentus och våra medlemmar om prioriteringar och former för stöd till upphandling för klimat och hållbarhet. (ja)
- Arrangera webinarium och sprida praktiska underlag till kommuner om stöd för upphandling för klimat och hållbarhet. (ja)
- Sprida underlag för uppföljning av energiprestanda i bygglovsprocessen. (ja)
- Utarbeta handledning för målstyrd trafikplanering samt lyfta goda exempel. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Både kvinnor och män har föreläst och delat med sig av erfarenheter vid webinarier och rapporter. En målstyrd planering av transportsystem kan bidra till att tillgodose behoven av resmönster som speglar hur kvinnor traditionellt reser i ett transportsystem som historiskt planerats utifrån männens resmönster. En målstyrd planering kan bidra till ett mer jämställt transportsystem samtidigt som det bidrar till en minskad klimatpåverkan från transportsystemet. Trafikanalys konstaterar i PM (2016:16) *Jämställdhetsanalys av trender inom transportsektorn* att ”Klimatutmaningen kräver minskade utsläpp av växthusgaser och minskad bilanvändning, vilket även detta leder utvecklingen mot något som ligger närmare hur kvinnor traditionellt valt att resa. Teknikutvecklingen, digitaliseringen och klimatutmaningen kan därmed sammantaget sägas utmana de normer inom transportsektorn som hittills varit dominerande, med fokus på bilägande och resmönster som generellt ligger närmare hur män traditionellt reser.”¹

R. Stärkta förutsättningar för förtroendevalda

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

10. SKR ska stödja utvecklingen av det politiska ledarskapet i kommuner, landsting och regioner och dess samarbete med förvaltningsorganisationens ledarskap.

13. SKR ska stödja kommuner, landsting och regioner i deras arbete med att förebygga och hantera hot och våld, samt stötta i deras arbete med att stödja de förtroendevalda som har utsatts, i en dialog med de politiska partierna.

¹ https://www.trafa.se/globalassets/pm/2016/pm-2016_16-jamstalldhetsanalys-av-trender-inom-transportsektorn.pdf

14. SKR ska verka för skärpt strafflagstiftning för hot och våld mot personer som utsätts i sitt demokratiska uppdrag.

Totalt sett har projektet under 2017-2019 nått drygt 300 kommuner och regioner, med minst en kunskaphöjande aktivitet. Under 2018-2019 har 200 kommuner och regioner genomfört utbildning i fullmäktige. Utöver utbildning har aktiviteter som Webbinarium, konferenser, lärande nätverk och olika seminarier genomförts. SKRs långsiktiga arbete (12 år) har bidragit till beslut om strafflagsskärpning som trädde i kraft 1 januari 2020. Förtroendevalda och dess närstående i kommun, region, riksdag omfattas liksom sameting och europaparlamentariker. Ett tydligt behov av att fortsatt klargöra ansvarsnivå för förtroendevaldas trygghet, uttrycks i olika studier som genomförts i projektet. Behovet av ett tydligt ansvar lyfts såväl inom projektet som i möten med representanter för departementet. Hot och hat får effekter på det demokratiska systemet bl.a. genom att det leder till att förtroendevalda lämnar sina uppdrag samtidigt som det blir allt svårare att rekrytera nya förtroendevalda. En studie kring dessa avhopp ska ske under 2020.

Förväntat resultat 2019

Förslag till kunskapsmaterial är framtaget för att stödja de förtroendevalda i sitt uppdrag. (grön) Underlag till kunskapsmaterial är framtaget. Utbyte har skett med vår norska systerorganisation KS kring den satsning Folkvalg som de genomför sedan lång tid tillbaka.

Förslag till utbildning för fullmäktige är framtaget för att stärka förtroendevalda i det gemensamma uppdraget. (grön) Underlag till utbildning är framtagen. Planen är att genomföra utbildningen under 2020 till ett antal piloter. Lärande och intryck genom studiebesök vid den norska utbildning till som erbjuds till alla fullmäktige efter varje val har skett. Processen i Norge fokuserar på att respektive fullmäktige skapar förutsättning för deras styrning under mandatperioden.

Kunskapsmaterial och stödmaterial är framtaget som utgör stöd till kommuner och regioner för att utveckla ett systematiskt arbete mot hat, hot, trakasserier och våld mot förtroendevalda. (grön) Stödmaterial har utarbetats i form av fem kortfilmer, publicering av skriften "Anmäl alltid hot, hat och våld" i samarbete med Polismyndigheten och Brottsoffermyndigheten, liksom dokumentanalys med lärande exempel angående ansvar och roller kring förtroendevaldas trygghet samt checklista för beslut om styrande dokument. SKR har medverkat i fem konferenser via Brottsofferjouren. Nätverk med fem kommuner och en region för att stärka det systematiska förebyggande arbetet har genomförts.

Informationen om hot och hat på SKR:s webbplats är jämställdhetsintegrerad. (grön) Webbplatsen utvecklas kontinuerligt och jämställdhets integreras. Studier och undersökningar synliggör skillnader

mellan förtroendevalda kvinnor och män. Webbplats på engelska har producerats på förfrågan.

75 procent av kommuner, landsting och regioner har tagit fram ett system för att arbeta förebyggande och hantera hot, hat, trakasserier och våld mot förtroendevalda. (röd) Uppföljning 2018 visar att 75 % av medlemmarna anger att de har ett system för att omhänderta- samt 66 % anger att de har ett system för att förebygga- hot och hat mot förtroendevalda. Utifrån uppföljande undersökning 2019 har en dokumentanalys genomförts i syfte att öka kunskap och förståelse kring hur det omhändertagande arbetet i kommuner och regioner gestaltas och hur ansvar och roller är fördelade.

Aktiviteter 2019

- Utveckling av förslag till kunskapsmaterial till förtroendevalda.(ja)
- Utveckling av förslag till utbildningsinsats för fullmäktige.(ja)
- Fortsatt utgöra ett stöd till medlemmarna, dels genom stödmaterial dels genom rådgivning och utbildning. (ja)
- Genomförande av en uppföljande undersökning om kommuner och regioner har arbetat fram system för att förebygga och hantera hot, hat, trakasserier och våld mot förtroendevalda, samt i vilken mån stöd och åtgärder anpassas till olika grupper behov. (ja)
- Intressebevakning av att föreslagen strafflagskärpning träder i kraft. (ja)
- Intressebevakning för att arbetsmiljöansvaret för förtroendevalda klargörs. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet beaktas genom att synliggöra skillnader mellan könen såväl i studier och skrifter som på webbplatsen och i utbildningar. Särskild sida kring jämställd makt är publicerad. Webbinarium med tema jämställdhet är genomfört, kortfilmer publicerade med utgångspunkt i jämställdhet- och jämlikhetsperspektivet.

S. Stärkt lokal och regional utvecklingsförmåga

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

19. SKR ska verka för bildandet av slagkraftiga regioner och för en gemensam regional indelning för regioner och statliga myndigheter

122. SKR ska verka för att kommuner och landsting har goda förutsättningar att bedriva lokal och regional utvecklingspolitik samt att regionernas utvecklingsuppdrag vidgas

Från och med 1 januari 2019 har alla 21 landsting tagit över det regionala utvecklingsansvaret och därmed bildat region. Det innebär att frågor som rör hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling kommer att finnas i

samma organisation i samtliga län. Förändringen ställer nya krav på våra medlemmar, inte minst vad gäller organisation och ledarskap. Det innebär också ett förändrat läge gentemot staten och kommunerna, då det regionala utvecklingsansvaret i samtliga län kommer ligga hos direktvalda organ på regional nivå i stället för länsstyrelsen eller indirekt valda regionförbund. Dessutom pågår en diskussion hos våra medlemmar om att förtydliga och stärka uppdraget kring regional utveckling, vilket också berör fler politikområden. Förändringen har en direkt påverkan på SKR som medlemsorganisation och kan innebära nya krav på hur vi ger våra medlemmar, regioner och kommuner, bästa stöd och service. Under 2019 bör fokus ligga på informationsspridning om regionernas nya roll och vad förändringen innebär, erbjuda stöd till medlemmarna kring ledarskap och styrning i ljuset av det regionala utvecklingsuppdraget och intressebevakning gentemot staten för att säkerställa goda förutsättningar för regional utveckling.

Förväntat resultat 2019

Kunskapen om regionernas nya roll är god hos våra medlemmar och berörda nyckelaktörer på nationell nivå. (*grön*) Aktiviteterna löper på enligt plan. Kunskapen har ökat och är ganska god, tack vare regionernas egen informationsspridning samt SKR:s bidrag och stöd. Kommunikationsmaterial i form av film, bildspel, uppdaterad info på hemsida, utbildningsinfo för nya förtroendevalda har tillgängliggjorts. SKR har också medverkat vid olika mötesplatser och konferenser och för dialog kring regional utveckling och regional samhällsorganisation med både medlemmar och andra berörda nyckelaktörer.

Medlemmarna erhåller stöd och service i den fortsatta regionbildningsprocessen. (*grön*) Under bildandet och på efterfrågan har medlemmarna erbjudits stöd i regionbildning och fortsatt arbete. För utveckling och stöd i arbete med regionalt ledarskap har "Regionens röst - 14 framgångsfaktorer i det regionala utvecklingsuppdraget" tagits fram under T1.

Arbetet med ett utvidgat och förtydligt regionalt utvecklingsansvar har fördjupats. (*grön*) Arbetet med ett utvidgat uppdrag för medlemmarna sker riktat inom specifika politikområden. I första hand koncentreras arbetet på att utveckla och fördjupa kunskapen och kompetensen i befintliga uppdrag. Under våren har SKR lämnat ett ställningstagande till regeringen gällande landsbygdpolitiken, och att den bör samordnas med den regionala tillväxtpolitiken samt att verktygen för genomförandet bör överföras från länsstyrelsen till regionen. Vidare tar SKR en aktiv roll i dialogen mellan nationell och regional nivå i arbetet som just nu pågår kring den regionala tillväxt- och utvecklingspolitiken efter 2020.

Aktiviteter 2019

- Föra en aktiv dialog med staten vad gäller det regionala utvecklingsuppdraget. (ja)

- Erbjudna tillfällen för dialog mellan region- respektive kommunledning avseende det regionala utvecklingsarbetet, genom befintliga nätverksträffar eller specifika dialogdagar. (ja)
- Kommunicera regionernas nya roll genom exempelvis seminarier och i rapporter. (ja)

Jämställdhetsperspektivet

I regionernas uppdrag ingår att jämställdhet ska vara en integrerad del av allt regionalt tillväxtarbete och prägla, arbetssätt, rutiner analyser och uppföljningar. Inriktningsmålet fokuserar på en organisationsförändring som inte påverkar uppdraget i någon riktning.

T. Avtalssamverkan mellan kommuner, landsting och regioner

Kongressens inriktningsmål 2016-2019

16. SKR ska verka för att formerna för samverkan mellan kommuner, landsting och regioner utvecklas och är transparenta.

Fokus under året har legat på att ta fram underlag för avtalssamverkan som kan användas av våra medlemmar. Efterfrågan på sådant underlag har varit stort inom flera områden. Två större rapporter med avtalssmallar och kommentarer har publicerats, dels om avtalssamverkan inom området för prövning och tillsyn, bl.a. miljö- och livsmedelsområdet och plan- och byggområdet, dels om avtalssamverkan inom socialtjänsten. Flera förslag till avtal angående avtalssamverkan har också tagits fram i konkreta ärenden på uppdrag av medlemmar. Behovet av ytterligare lagändringar för att allmänt undanröja hinder för avtalssamverkan, har analyserats, och frågan har tagits upp i olika sammanhang. bl.a. i SKR:s remissyttrande över den s.k. Förenklingsutredningen (avseende upphandlingslagstiftningen). Frågan om förbättrade förutsättningar för samverkan där regioner och kommuner inte har samma kompetens, t.ex. inom delar av vård- och omsorgsområdet, har analyserats och drivits särskilt. Inspel om behovet av ökade möjligheter till avtalssamverkan har gjorts till flera pågående utredningar, bl.a. Kommunutredningen och Socialtjänstutredningen. Några konkreta lagförslag för att ytterligare underlätta avtalssamverkan har detta ännu inte lett till. Kontakt har etablerats med Upphandlingsmyndigheten för en fördjupad dialog om förutsättningarna för s.k. Hamburgsamarbeten när det gäller stödtjänster av skilda slag.

Förväntat resultat 2019

Kommuner och regioner är väl informerade om de nya möjligheterna om att samverka genom avtal. (*grön*) Information till våra medlemmar har lämnats på olika sätt, bl.a. på flera seminarier och utbildnings/informationstillfällen för våra medlemmar, genom nätverk och genom rådgivning i enskilda ärenden.

De nya möjligheterna om avtalssamverkan har kommit till användning.

(grön) Flera medlemmar har använt de nya möjligheterna om avtalssamverkan. Det finns dock potential för avtalssamverkan i större omfattning.

Aktiviteter 2019

- SKR kommunicerar de nya samverkansmöjligheterna till medlemmarna. (Ja)
- SKR håller seminarier/webbinarier kring de nya möjligheterna. (Ja)
- SKR tar fram underlag (mallar) för hur avtal kan utformas som tillhandahålls våra medlemmar. (Ja)
- Samverkan med Upphandlingsmyndigheten kring upphandlingsreglerna i förhållande till avtalssamverkan. (Ja)
- En utredning tas fram om behovet av ytterligare lagändringar särskilt vad avser möjligheten inom sektorn samverka genom att utveckla och nyttja nya tekniska lösningar som marknaden inte tillhandahåller. (Nej –analyser däremot gjorts generellt vad avser behovet av ändringar i bl.a. upphandlingslagstiftning och speciallagstiftning)

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet har beaktats på så sätt att både män och kvinnor engagerats i projektet och att vi strävar efter en jämn könsfördelning vid utbildningsinsatser.

Prioriterade EU-frågor

Som en vägledning för SKR:s EU-arbete gör kansliet årligen en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom EU som är viktiga för förbundet att följa i form av prioriterade EU-frågor och arbetar inom dessa områden med en rad aktiviteter och målsättningar kring påverkanspolitik. Detta arbete följs regelbundet upp i form av tertialrapporter. Nedan följer en sammanställning av arbetet med de prioriterade EU-frågorna 2019, tertial III.

A. EU:s framtida långtidsbudget 2021–2027

Under året har SKR bevakat förhandlingarna med långtidsbudgeten. Under det finländska ordförandeskapet, hösten 2019 kom den senaste förhandlingsboxen vilka EU-länderna inte kunnat enas kring. Kansliet har bevakat budgetförhandlingarna och informerar berörda inom SKR med regelbundna uppdateringar och kommer att fortsättningsvis göra detsamma.

B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

I maj 2019 nådde medlemsstaterna en överenskommelse om lagstiftningspaketet för sammanhållningspolitiken och under hösten 2019 påbörjades de så kallade trilogerna – förhandlingar mellan medlemsstaterna, kommissionen och Europaparlamentet. Det finländska ordförandeskapet i rådet har presenterat en siffersatt förhandlingsbox, som innebär en minskning av budgeten för sammanhållningspolitiken.

I kommissionens ursprungliga förslag till långtidsbudget minskar sammanhållningspolitiken med 10 procent. Det finländska ordförandeskapet skär ytterligare 2 procentenheter, vilket ger en sammanlagd nedskärning på 12 procent jämfört med den nuvarande budgeten för sammanhållningspolitiken.

Den svenska förhandlingspositionen gemensambereads i Regeringskansliet fortlöpande. Som stöd har Regeringskansliet inrättat såväl en myndighetsgrupp som en grupp bestående av tjänstemän från regionerna, där även SKR medverkar.

Kommissionen har presenterat ett antal diskussionsunderlag gällande innehåll och programstruktur för de gränsöverskridande samarbetsprogrammen (interreg).

ESF-rådet har fått i uppdrag av regeringen dels att göra en omvärldsanalys dels att lämna förslag till nationellt program för Socialfonden för perioden 2021-2027. Omvärldsanalysen redovisades till regeringen den 1 okt. Programutkast ska redovisas den 1 april 2020. Arbetsförmedlingens reformering ser ut att få effekter för utformningen av Socialfonden och myndigheten har föreslagit att de ska ges en särställning i Socialfonden och förfoga över särskilda medel, något som ESF-rådet hörsammat i den fortsatta programmeringen.

Under hösten har regeringen arrangerat ett sakråd om synergier mellan de olika fonderna. SKR medverkade och deltog i en av expertpanelerna.

ESF-rådet har inrättat en nationellt referensgrupp för arbetet, där SKR finns representerade tillsammans med LO, Svenskt Näringsliv, TCO, Arbetsförmedlingen och representanter från regionerna. ESF-rådet har under hösten bjudit in till två lite bredare dialogmöten – ett med regionerna, ett med arbetsmarknadens parter. SKR har deltagit vid båda tillfällena. SKR har ställt sig kritiska att Arbetsförmedlingen ska ges en särställning i Socialfonden, bl.a. i samband med vårt svar på Arbetsförmedlingens analys av reformeringens betydelse för myndighetens fortsatta arbete, som antogs i styrelsen i dec 2019.

Den 9 oktober besökte tjänstemän från Europeiska Kommissionen Sverige och SKR för det s.k. fact finding mission, som är en del av översynen av den europeiska planeringsterminen. Mötet på SKR syftade till ge en bild av utvecklingsbehov i svenska regioner som skulle kunna hanteras inom ramen för strukturfonderna.

Regionerna har haft dialog med regeringen på politisk nivå dels om inriktning och prioriteringar i fonderna för kommande programperiod dels om antalet program. Carola Gunnarsson har representerat SKR vid de tillfällena och kansliet håller i förmöten med regionpolitikerna kvällen innan dialogmötena med regeringen. Programmeringsuppdrag gällande Regionalfonden har dragit ut på tiden och bereds fortfarande i Regeringskansliet. SKR har tillsammans med regionerna framfört att vi fortsatt önskar regionala program.

I december träffade beredningarna för EU-frågor och för tillväxt och regional utveckling Europaparlamentariker Erik Bergkvist för en diskussion om förhandlingsläget.

C. Den sociala dimensionen av EU

Redan i april 2017 presenterade kommissionen ett socialt paket, vilket bland annat inkluderade ett förslag till proklamation om en europeisk pelare för sociala rättigheter samt ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid. Den sociala pelaren har medfört förslag och antagande av flera direktiv på arbetsrättens område under 2018 och 2019 som nu ska genomföras i medlemsstaterna, liksom införandet av en social resultattavla som en del av den europeiska terminen.

Den nya kommissionen har bekräftat sin ambition om att fortsätta arbeta med den sociala dimensionen av EU. Häri ligger bland annat det fortsatta genomförandet av den europeiska sociala pelaren. Kommissionens nya ordförande Ursula van der Leyens presenterade politiska riktlinjer för nästa kommission 2019-2024, och bland de frågor hon vill arbeta med kan nämnas ett ramverk för minimilön, en europeisk arbetslöshetsförsäkring, plattformarbete, jämställdhetsstrategi, lika lön, transparanta löner och andra jämställdhets och anti-diskrimineringsfrågor samt en grönbok om åldrande. Frågan om s k passerelle-klausuler är också viktig. Likaså att arbetsmarknadsparternas roll och

arbete respekteras och att parterna inkluderas i arbetet med tidigare nämnda frågor.

Kommunernas och regionernas roll som arbetsgivare samt utförare och beställare av välfärdstjänster är avgörande för den sociala sammanhållningen, jämställdheten och sysselsättningen i Europa. Ett starkt deltagande från arbetsmarknadens parter, kommuner och regioner, i såväl framtagandet som genomförandet av EU-initiativ på det sociala området, är nödvändigt för att åtgärderna ska få lämplig och reell effekt.

Därav har SKR under hela året 2019 bedrivit ett aktivt påverkansarbete avseende den sociala dimensionen av EU, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och en aktiv bevakning gällande arbetsrättslig lagstiftning, parternas autonomi och delvis även gällande EU:s budget kring förhandlingarna om den nya MFF:en (dvs långsiktiga budgeten). Bevakningen kring den europeiska pelaren för sociala rättigheter har intensifieras året 2019, med de fyra lagförslag som slutförhandlades i EU:s lagstiftningsprocess under våren 2019 och blev klara under sommaren 2019. Det gäller direktivförslagen för balans mellan arbete och privatliv, arbetsvillkorsdirektivet, förslaget om en ny europeisk arbetsmyndighet samt visseblåsardirektivet.

Arbetsmarknadsdepartementet har tillsatt referens- och arbetsgrupper med arbetsmarknadens parter rörande det svenska genomförandet av de fyra frågorna. Gällande Arbetsvillkorsdirektivet finns en bokstavsutredning där SKR deltar. Gällande ELA finns en bokstavsutredning där SKR deltar samt att SKR även innehar en CEEP plats i ELA:s styrelse. Gällande Visselblåsardirektivet är även SKR med i en arbetsgrupp på departementet samt att i den fjärde nya lagstiftningen gällande WLB har en utredning just tillsatts och där SKR även kommer att delta.

SKRs påverkansarbete har skett genom yttranden, remisser samt lobbyarbete både nationellt och gentemot EU institutionerna. Ett exempel på särskilt framgångsrikt påverkansarbete som kan lyftas fram är arbetsvillkordirektivet, gällande paragraferna om fortsatt definition av arbetstagarbegreppet på nationell nivå och möjligheten att avvika från direktivets minimirättigheter via kollektivavtal. Flera partsgemensamma brev skrevs i denna fråga till bl.a. Arbetsmarknadsdepartementet och EU-kommissionen och spreds på bred front, däribland ett brev som från SKRs vd skrev under. SKR deltog också vid olika samrådsmöten med både Regeringskansliet och Kommissionen och genom våra Europeiska organisationer främst genom CEEP och CEMR i direkt påverkansarbete.

SKR har genom sitt medlemskap i CEEP och den övergripande sektordialogen med BusinessEurope, SMEUnited och Europafacket haft den europeiska planeringsterminen som stående punkt på agendan och hur länken mellan europeisk och nationell nivå kan stärkas. De har bland annat arrangerat ett seminarium om NEET:s i Bryssel, där SKR deltog med ett gott exempel. HOSPEEM och EPSU i den europeiska sjukhusdialogen har terminen och parternas arbete och roll i densamma, som tema i ett gemensamt projekt. SKR

deltar i projektet med det svenska partsgemensamma arbetet i terminen som gott exempel.

SKR har deltagit (på CEEP-mandat) i intressentgrupp med kommissionen, medlemsstaterna och CEEP, BusinessEurope/SMEUnited och Europafacket, för att lämna synpunkter om upprättandet av ELA.

Utifrån ny kommission hösten 2019 och nya initiativ kopplade till den Europeiska pelaren för sociala rättigheter gällande den sociala dimensionen har SKR varit aktivt delaktig i påverkansarbete kring minimilönefrågan. SKR har deltagit i Regeringskansliets arbete att ta fram ett Fakta-PM om svenska modellen och lönesättning i Sverige. SKR har utformat och sett till att ett Nordiskt brev från de offentliga arbetsgivarna i Danmark, Finland och Sverige om bevarandet av våra modeller tagits fram som skickats till kommissionen och spridits på bred front till arbetsmarknadsutskottet, EUs övriga institutioner, olika arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer m.fl. SKR har gjort inspel och medverkat direkt i samtal med kommissionär Schmit. Även gjort inspel i regionkommittén via SKRs ordförande om värnandet av den svenska modellen och våra kollektivavtal.

Annat som också varit särskilt lyckosamt har varit kansliets gemensamma (AG/IS) tjänstemannainspel till EU:s nästa strategiska agenda 2019-2024 som skickade till Statsrådsberedningens EU-kansli (SB-EU) och välkomnades positivt av Regeringskansliet och EU-ministern. Det antogs en ny strategisk agenda för åren 2019-2024 i juni 2019 av stats- och regeringscheferna. Där konstateras att den nya strategiska agendan innehåller skrivningar om den sociala pelaren (samtidigt som genomförandet ska ge ”vederbörlig hänsyn till respektive befogenheter”) och skrivningar om jämställdhet mellan kvinnor och män. Där har SKR och Sveriges påverkansarbete gjort ett tydligt avtryck.

Den sociala dimensionen av EU kommer att vara högaktuell att följa under året 2020 vilket syns av kommissionens arbetsprogram som presenterades den 29 januari 2020. SKR kommer att behöva fortsätta följa och bevaka både nya och gamla lagstiftningsinitiativ och strategiska initiativ utifrån tillväxt och sysselsättningsfrågor, för att fortsätta bevaka och påverka strategiskt viktiga frågor på EU-nivå som rör arbetsrättslig lagstiftning, parternas autonomi och EU:s budget.

D. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Kansliet har fortsatt att följa utvecklingen av revideringen av EU:s gemensamma asylsystem bestående av sju rättsakter, det så kallade asylpaketet, som kommissionen föreslog redan 2016. Det finländska ordförandeskapet lyfte migrationshanteringen som en av de centrala frågorna i sitt program under hösten 2019. Trots ambitionen har medlemsländerna inte heller under det finländska ordförandeskapet lyckats nå framgång på detta område utan det råder ett fortsatt låst läge.

Ursula von der Leyen har i sin agenda för Europa lyft att hon vill modernisera det gemensamma asylpaketet och att hon kommer att föreslå en ny migrations-

och asylpakt som inkluderar en nystart av Dublinförordningen. Hon har även lyft vikten av en förstärkning av EU:s yttre gränser och menar att dessa två åtgärder kommer att göra det möjligt att återgå till ett fungerande Schengen med fri rörlighet.

Sedan den nya kommissionen kom på plats i december så är det den svenska kommissionären Ylva Johansson som har ansvar för migrationsfrågorna och som har fått i uppdrag att utveckla en ny migrations- och asylpakt genom att reformera asylreglerna och samtidigt säkerställa att alla medlemsländer är solidariska mot dem som tar emot flest asylsökande. Ylva Johansson har inlett sitt uppdrag med att träffa alla EU:s medlemsländer för bilaterala dialoger. Förhoppningen är att dessa samtal på sikt ska leda till en lösning på hur de asylsökande ska fördelas mellan medlemsstaterna.

Kansliet bevakar aktivt frågan och har sedan den senaste återsrapporteringen deltagit på ett flertal nätverksmöten samt på den migrations- och integrationskonferens som anordnades av Regionkommittén tillsammans med kommissionen i början av december.

Kansliet har även haft regelbundna möten med de personer på den svenska representationen som arbetar med migrationsfrågor samt andra relevanta aktörer från det civila samhället, bland andra ICMC Europe. Kansliet har även deltagit aktivt med inspel till de yttranden som Regionkommittén har presenterat på området.

Kansliet kommer att aktivt bevaka hur det nya parlamentet samt den nya kommissionen kommer att ta sig an migrations- och integrationsfrågan och följa utvecklingen på området med fokus på en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsstaterna. Kansliet kommer fortsatt att lyfta vikten av att kommuners och regioners perspektiv tas i beaktande när beslut fattas på detta område samt att lokal och regional nivå ges rätt förutsättningar för att hantera mottagandet på bästa sätt.

E. EU:s vattendirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar

Ministerrådet och Europaparlamentet kom i februari 2020 överens om ett nytt dricksvattendirektiv. SKR har ännu inte hunnit analysera den slutgiltiga versionen i detalj, men den innebär avsevärda förbättringar jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Under december 2019 presenterade kommissionen också resultaten av utvärderingarna av ramdirektivet för vatten och avloppsdirektivet. Kommissionen anser att det förstnämnda fortsatt är ändamålsenligt och inte behöver revideras men öppnar upp för att avloppsdirektivet har utrymme för förbättringar.

SKR har deltagit på en hearing Miljödepartementet och påtalat bristerna med dagens direktiv. SKR har arrangerat en vattenlunch med svenska europaparlamentariker i miljö- och industriutskotten för att belysa problematiken.

SKR arbetar tillsammans med the Swedish Water Alliance (Svenskt Näringsliv, Svenskt Vatten, LRF och Energiföretagen Sverige) med att kontakta ledamöter i EU-nämnden inför att utvärderingen av ramdirektivet ska behandlas där inför rådsmöte 5 mars. Om rådet konstaterar att ramdirektivet behöver revideras kan det fortsatt finnas en chans för öppning av direktivet även om kommissionen motsatt sig detta.

SKR kommer verka för att Regionkommitténs yttrande om utvärderingen av ramdirektivet, som ska behandlas under våren, kommer vara i linje med SKR:s ståndpunkter. SKR kommer aktivt driva frågan om en revidering av avloppsdirektivet inom ramen för den Gröna given.

F. Lokalt och regionalt arbete för en cirkulär ekonomi med minskad plastanvändning i Europa

Handlingsplanen för den cirkulära ekonomin och EU:s plaststrategi är grunden för de lagstiftningsåtgärder från kommissionen som har rullat ut under de senaste åren. Bland annat har nya regler om mottagningsanordningar för hamnar och förbud mot vissa engångsartiklar av artiklar av plast förhandlats klart under 2018 och 2019. Därtill ser EU:s kemikaliemyndighet ECHA för närvarande över regleringen av avsiktligt tillsatta mikroplaster i produkter. Under våren 2020 kommer kommissionen presentera en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi och har aviserat att det kommer ny lagstiftning inom bland annat förpackningar. Tillsammans med Osloregionens Brysselkontor (och norska beställargruppen KG2020) har SKR under hösten deltagit på möten med EU-kommissionen och ECHA och framhållit att det behövs ett övergripande juridisk ramverk som hanterar tillsatta mikroplaster i konstgräsytor.

SKR bevakar fortsatt ECHA:s reglering av avsiktligt tillsatta mikroplaster i produkter och den ny handlingsplanen för cirkulär ekonomi som kommer presenteras under våren 2020. Under våren kommer ECHA att genomföra ytterligare ett öppet samråd kring regleringen av tillsatta mikroplaster. Vi avser att fortsatt bevaka frågan relaterat till denna process.

G. Mobilitet och infrastruktur

Under 2019 lanserade kommissionen det arbete som ska leda fram till en översyn av riktlinjerna för de transeuropeiska transportnäten (TEN-T). Arbetet ska vara klart senast år 2023. Ett öppet samråd hölls sommaren 2019 vilken syftade till att utvärdera riktlinjernas relevans, effektivitet och ändamålsenlighet, mervärdet jämfört med nationell lagstiftning samt samstämmighet med EU:s övriga politikområden. I SKR:s remissvar som antogs av styrelsen i juni framhåller SKR att europeisk transportpolitik innebär ett stort mervärde särskilt när det riktas in på gränsöverskridande transporter och gemensamma europeiska standarder. SKR pekar också på behovet av skapare skrivningar vad gäller omställningen mot en fossilfri fordonsflotta samt behovet av att uppdatera riktlinjerna för att bättre dra nytta av de effektiviseringsmöjligheter som uppstår genom digitalisering. SKR lyfte även behovet av att beakta skillnader i metodik för samhällsekonomiska kalkyler som

föreligger mellan Sverige och övriga EU och som missgynnar svenska infrastrukturprojekt.

SKR bjöds tillsammans med näringslivet in till en hearing hos infrastrukturdepartementet i november där SKR framförde sina synpunkter på revideringen av TEN-T. I december hölls flera seminarier i Bryssel med anledningen av revideringen av riktlinjerna där SKR deltog. SKR tog också initiativet till att bjuda in samtliga regioner till fortsatta diskussioner under våren 2020 eftersom arbetet med revideringen då kommer att intensifieras och behovet av svensk samordning är stort. Frågan kommer vara fortsatt prioriterad under 2020

H. Horisont Europa

Under 2019 deltog SKR bland annat i R&I days i Bryssel samt uppmanade medlemmar att delta i att delta i de öppna konsultationerna som KOM bjöd in till angående Horisont. Horisont Europas finansiering förhandlas fortfarande inom ramen för EU:s långtidsbudget 2021-27.

Villkoren för engelskt deltagande i sista årets arbete inom Horisont 2020 har klargjorts i samband med UK:s utträde i ordnade former ur EU den 31 januari. Fram till den 31 december råder en övergångsperiod. Förhandlingar kommer under denna period att föras om hur brittiskt deltagande i Horisont Europa ska kunna ske. Under 2020 fortsätter dock allt som vanligt.

Kommissionen har tillsatt en särskild expertgrupp, ESIR – Expert group on the Economic and Societal Impact of Research and Innovation, för att bistå med evidensbaserad policyutveckling avseende ”transformative research and innovation policy” för att stödja hållbarhetsomställning i EU:s forsknings- och innovationspolitik. I denna finns två svenskar, Vinnovas generaldirektör Darja Isaksson och vice-rektorn för Lunds universitet, Sylvia Schwaag-Serger. Se vidare RTD-ESIR@ec.europa.eu.

Årsredovisning och koncernredovisning

Styrelsen och verkställande direktören för Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2019-01-01--2019-12-31.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Moderföreningen

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är en sammanslutning för kommuner och regioner i Sverige vars verksamhet bygger på den lokala och regionala demokratin. Förbundet är en arbetsgivar- och intresseorganisation.

Samtliga kommuner och regioner är medlemmar. SKR är en ideell förening och verksamheten leds av en styrelse utsedd av kongressen. Till stöd finns en kansliorganisation.

SKR företräder medlemmarnas intressen och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja dem i utvecklingen av välfärdstjänster. Förbundet har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna sker framförallt genom intressebevakning, verksamhetsutveckling samt rådgivning och service.

Dotterbolag

SKR Företag AB är ett helägt bolag till SKR och är moderbolag för SKR Företag-koncernen. Bolaget har som målsättning att förse kommuner och regioner med prisvärda varor och tjänster. Koncernens olika dotter- och intressebolag verkar inom ett antal för kommunerna och regionerna nyttiga branscher och verksamhetsområden. SKR Företag AB ansvarar för koncernens övergripande strategiska och affärsmässiga utveckling och har som moderbolag en ägarroll gentemot dotter- och intressebolagen. Koncernens affärsdrivande verksamhet sker i övrigt helt i dotter- och intressebolagen.

Equalis AB (ägs till 52 % av SKR Företag AB) bidrar till patientsäker och jämlik vård genom att stödja sjukvården i kvalitetsutveckling och patientsäkerhetsarbete. Equalis tillhandahåller program för extern kvalitetssäkring, genomför användarmöten, arbetar för en ökad standardisering av terminologier samt andra aktiviteter som syftar till harmonisering och förbättring av undersökningsresultat inom svensk sjukvård.

SKL Fastigheter och Service AB med dotterföretag äger och förvaltar nio fastigheter och tomträtter i Stockholm och Lidingö. Företagsgruppen ansvarar

också för fastighetsanknutna tjänster (FM-service), främst till SKR men även till övriga hyresgäster i det egna fastighetsbeståndet.

SKL International AB bedriver internationellt utvecklingssamarbete med SKR/Sida som huvudsaklig uppdragsgivare. Bolaget bedriver projekt inom områdena demokrati, förvaltning och samhällsservice i syfte att utveckla lokal och regional demokrati i andra länder. Uppdragen genomförs i stor utsträckning med hjälp av förtroendevalda och tjänstemän från Sveriges kommuner som experter.

SKL Kommentus AB (ägs till 98 % av SKR Företag AB) erbjuder ramavtal och upphandlingsstöd till kommuner, regioner och deras bolag. Bolaget tillhandahåller även digitala tjänster och utbildningar inom HR-området samt tryckt material kvalitetssäkrat av SKR. Samordnad upphandling görs bl.a. inom områdena energi, fordon, finansiering, varor och tjänster samt IT. Vidare bedrivs upphandlingsrådgivning och utbildning. Den samordnade upphandlingsverksamheten bedrivs i SKL Kommentus Inköpscentral AB. Upphandlingsrådgivningen och utbildning bedrivs i dotterbolaget AffärsConcept AB. I dotterbolag SKL Kommentus Media AB bedrivs HR & Chefsstöd med tjänster som Lönelänken, böcker om arbetsrätt, upphandling, kommunallagen och tryckta blanketter inom hälso- och sjukvård, skola, arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal.

SKR Kapitalförvaltning AB förvaltar den huvudsakliga delen av koncernens monetära tillgångar. Portföljen bestod vid årsskiftet till 25 % av aktiefonder, till 65 % av räntefonder och 10 % absolutavkastande investeringar. Per den 31 december 2019 uppgick marknadsvärdet av tillgångarna till 1 383 mkr.

Intressebolag

KPA-koncernen arbetar med försäkringar och pensionsadministration åt kommuner, regioner och företag inom kommun- och regionsektorn och deras anställda. Affärsidén är att erbjuda arbetsgivare och anställda pensionslösningar, försäkringar och andra produkter för långsiktigt sparande som ger en trygg pension i en hållbar värld. KPA AB är moderföretag i KPA-koncernen. KPA ägs till 40 % av SKR Företag och till 60 % av Folksam.

SOS Alarm-koncernen svarar bland annat för SOS-tjänsten i Sverige genom att ta emot och förmedla larm på nödnumret 112. SOS Alarm bedriver verksamhet från ett flertal SOS-centraler över hela landet. För kommuner och regioner utför SOS Alarm prioritering och dirigering av regionens ambulanser, larmar ut den kommunala räddningstjänsten, tar emot brand- och inbrottslarm m.m. SOS Alarm ägs till 50 % av SKR Företag och till 50 % av svenska staten.

Inera AB samordnar, tillhandahåller och utvecklar sektorsspecifik arkitektur, infrastruktur och plattformar på uppdrag av regioner och kommuner. Inera driver ett antal gemensamma tjänster såsom 1177 Vårdguiden, Nationell patientöversikt och Journalen. Vissa tjänster används av invånare, andra av vårdpersonal. I och med SKR Företag ABs förvärv av aktiemajoriteten i bolaget

2017 utvidgades Ineras uppdrag till att även omfatta kommunernas verksamhetsområden. Syftet är att öka tempot i digitaliseringen genom att återanvända Ineras kompetens och bredda Ineras tjänsteutbud till att även omfatta kommunernas behov av sammanhållen arkitektur och infrastruktur. Inera ägs till 51 % av SKR Företag och till övriga 49 % av Sveriges kommuner och regioner.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Den 15 oktober avgick Vesna Jovic som vd för SKR och SKR Företag AB. Till ny vd i SKR utsågs Staffan Isling och Lena Dahl utsågs till vd för SKR företag AB.

Den 7 november överläts aktierna i Dagens Samhälle AB till Di-gruppen inom Bonnier News. Dagens Samhälle har under femton år utvecklats till Sveriges enda tidning med fokus på välfärdens verksamheter i kommuner och regioner. Dagens Samhälle etablerades 2004 i samband med att Sveriges Kommuner och Landsting bildades. Med Bonnier News som ny ägare får Dagens Samhälle ännu bättre förutsättningar att vara en unik tidning med fokus på välfärd och demokrati med det lokala och regionala perspektivet. Bonnier är en bred mediefamilj och Dagens Samhälle kan utvecklas till en ännu bättre tidning med en långsiktig medieägare.

SKL Fastigheter och Service AB ingick den 21 november 2016 avtal med Skanska om förvärv av fastigheten Snäckan 8 i centrala Stockholm. Fastigheten är tänkt att inrymma SKR:s och dotterbolagens verksamheter. Köpet kommer att finansieras av både egna tillgångar och extern upplåning. Detaljplanen antogs i Stadsbyggnadsnämnden den 29/8 2018. Samfundet St. Eriks (Samfundet) överklagade därefter detaljplanen till Mark- och Miljodomstolen (MMD). MMD avvisade överklagandet den 28 november med motiveringen att Samfundet inte är sakägare. Samfundet överklagade MMD:s beslut till Mark- och Miljööverdomstolen (MMÖD). MMÖD beslutade den 25 november 2019 att upphäva domen från MMD. Stockholm stad har i sin tur överklagat MMÖDs beslut till Högsta Domstolen (HD). Detta innebär att frågan om huruvida Samfundet anses vara sakägare i planprocessen ännu inte är slutligt avgjord.

Sedan 2018 driver SKL Kommentuskoncernen sina tre affärsverksamheter i egna dotterbolag. I SKL Kommentus AB (moderbolaget) finns koncernens styr- och stöдавdelningar organiserade med syfte att verka som ett gemensamt och effektivt stöd för dotterbolagens respektive affärsverksamhet. SKL Kommentus Inköpscentral AB (SKI) har under 2019 slutfört en större flerårsövergripande förändring och expansion och redan kunnat se nyttan och fördelarna som det har inneburit. För AffärsConcept i Stockholm AB (AC) har året inneburit starten på ett strategiskt omtag av verksamheten under ledning av en ny affärsområdeschef. En utvecklingsresa startade för att vidareutveckla bolagets erbjudanden på marknaden och därmed bättre möta kundernas efterfrågan av komplexa upphandlingar och stöd i strategisk försörjning. Under året har AC lanserat en ny utbildningsplattform som ger en förenklad administration och

distribution av de utbildningar som AC tillhandahåller i sitt utbud till kund. För SKL Kommentus Media AB (Media) har det varit ett år med fokus på att slutföra de nya tekniska plattformar och produkter som det investerats i. Förutom en helt ny utbildningsplattform och vidareutveckling av HR & Chefsguiden har en helt ny version av Lönelänken tagits fram.

Den ökade digitaliseringen av vården ställer högre krav på kvalitet och effektivitet hos Equalis kunder. Equalis har därför under 2019 fokuserat på att förbereda sin verksamhet för att bättre kunna möta kundernas behov. Förändringarna syftar till effektiva och användarvänliga verktyg, för kunder och Equalis, när det gäller kvalitetssäkringsverksamhet, nomenklatur och användarmöten. Arbete har också inletts för att säkerställa god arbetsmiljö för logistik-, distribution- och laboratoriepersonal.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

De för koncernen mest väsentliga riskerna och osäkerhetsfaktorerna kan kopplas till verksamheterna i SKL Fastigheter och Service-koncernen och SKR Kapitalförvaltning.

Koncernens ställning kan komma att påverkas negativt om marknadsvärdet på fastigheterna faller eller om räntorna på utestående krediter stiger. Riskerna begränsas genom fastigheternas övervärden, enligt extern värderare uppgår fastigheternas sammanlagda verkliga värde till 4 076 mkr. Ränterisken hanteras genom att SKL Fastigheter och Service AB har tecknat räntederivat med flera olika löptider.

SKR Kapitalförvaltning placerar maximalt 35 % av kapitalet i aktier och absolutavkastande investeringar, medan resten placeras i räntefonder. Genom en begränsad exponering mot aktiemarknaden kan därmed förlusten begränsas vid ett kraftigt börsfall. Kreditrisken, dvs. risken för att låntagaren inte fullgör sina förpliktelser till följd av insolvens eller konkurs, begränsas genom att i huvudsak placera i räntebärande instrument med hög kreditrating ("investment grade").

Förväntad framtida utveckling

Transaktionsmarknaden har visat på fortsatt stabilitet och kontorshyresmarknaden visar på fortsatt stigande hyresnivåer. Det fortsatt låga utbudet av kontorslokaler i bästa läge i kombination med den höga efterfrågan på moderna lokaler fortsätter att driva på hyrestillväxten, speciellt i områden med nyproduktion av moderna lokaler i Stockholms närområden. Fastighetsmarknadsanalytikerna tror på en fortsatt stark utveckling av hyresmarknaden i Stockholm och att fortsatt utrymme för stigande hyresnivåer finns. Resultatutvecklingen på fastighetsinnehavet förväntas därför fortsätta att vara positiv.

Fastighetsbolaget bedömer att de kommer att ha få vakanser och ökade hyresintäkter under kommande 3-årsperiod. Under 2020-2025 kommer större

investeringsprojekt genomförs i ett antal av fastighetsbolagen, vilket på sikt kommer att resultera i en kortsiktig nedgång i bolagens resultat i takt med att entreprenaderna påbörjas och lokaler tomställes. Tidplanen för det förväntade förvärvet av Snäckan 8 är oklar då detaljplanen är överklagad.

Aktiemarknaderna har vid tidpunkten för avlämnandet av denna årsredovisning drabbats svårt i kölvattnet av Coronaviruset och de försök som görs för att hindra dess spridning. Det är ännu inte klart vilka effekter detta kommer få på tillväxt och företagets vinstutveckling – det kan komma att ta veckor eller månader innan det lugnar ner sig och det blir möjligt att överblicka konsekvenserna. Sammantaget leder detta till att det finns en förhöjd risk för att marknadsutvecklingen kommer vara negativ under en längre period framöver.

Koncernens börsexponerade tillgångar återfinns inom SKR Kapitalförvaltning. Per den 16 mars 2020 hade den totala portföljens marknadsvärde minskat med 5,6 % eller 84 mkr sedan årsskiftet.

Finansiella instrument

SKL Fastigheter och Service har ränteswappar för räntesäkring av delar av lånen i SKL Fastigheter och Service AB och fastighetsbolagen.

Överskottslikviditet i SKR som härrör från externfinansierade projekt är placerade på bankkonto. Av SKR:s egna medel är 180 mkr placerade i räntefonder med låg risk.

I SKR Kapitalförvaltning AB utgörs tillåtna tillgångsslag av räntefonder, aktiefonder och absolutavkastande fonder. Bolagets räntebärande värdepapper ska vara denominerade i svenska kronor. Innehav i utländsk valuta inom ramen för en räntefond, ska kurssäkras till svenska kronor. Innehav i utländska aktiefonder valutasäkras normalt inte.

Personal

SKR hade 2019 en personalomsättning på 8 %, varav 2 % var pensionsavgångar (föregående år 8 % respektive 2 %). Anställningsvillkor regleras i kollektivavtal. Det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs inom ramen för ett samverkansavtal. Arbetsmiljöronde och medarbetarundersökningar är underlag för utveckling av fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Jämställdhetsplanen följs upp varje tertiäl och lönekartläggning genomförs vartannat år. Internt erbjuds flera olika program för kompetensutveckling t.ex. EU-kunskap, jämställdhetsintegrering och intressebevakning.

Miljö

SKL Fastigheter och Service AB arbetar i enlighet med en femårig hållbarhetsstrategi med ett tydligt kundfokus. Hela serviceleveransen genomsyras med anledning av detta så långt som möjligt av hållbara val och samhällspåverkan ur såväl ett ekonomisk, miljömässigt som socialt perspektiv.

Arbetet med energieffektivisering pågår löpande i fastighetsbolagen och el köps enbart från förnyelsebara källor. Det pågår också satsningar på t.ex. förbättrad källsortering.

I egenskap av etablerat fastighetsbolag finns ett hållbarhetsprogram vid ombyggnationer och förvaltningen av fastigheterna präglas av ett miljötank där det ständigt strävas efter att framtidssäkra och göra hållbara val. Programmet grundar sig i UN Global Compact och dess principer kring mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption. Tre av fastigheterna är certifierade enligt Miljöklassad byggnad brons.

Utveckling av verksamhet, ställning och resultat

Koncernen (tkr)

	2019	2018	2017	2016	2015
Totala intäkter	1 704 974	1 853 758	1 873 456	1 562 562	1 601 983
Rörelseresultat	56 181	89 756	307 504	126 006	67 098
Resultat e. finansiella poster	85 411	120 168	331 823	216 420	104 449
Balansomslutning	3 608 680	3 651 652	3 544 942	3 615 950	3 402 872
Soliditet ⁽¹⁾	60%	57%	56%	47%	45%
Avkastning på eget kapital ⁽²⁾	2,8%	4,5%	16,3%	10,5%	5,1%
Avkastning på totalt kapital ⁽³⁾	2,6%	3,6%	9,6%	6,3%	2,9%
Medelantal anställda	761	738	690	631	605

Moderföreningen (tkr)

	2019	2018	2017	2016	2015
Totala intäkter	1 282 272	1 327 498	1 228 559	1 121 744	1 018 678
Nettoomsättning	129 964	120 662	163 107	162 031	136 253
Rörelseresultat	-40 827	-38 726	-14 088	-18 600	-26 170
Resultat e. finansiella poster	-23 970	-21 836	1 377	4 422	713
Balansomslutning	1 934 083	1 892 902	1 837 594	1 766 616	2 469 016
Soliditet ⁽¹⁾	48%	50%	53%	55%	39%
Avkastning på eget kapital ⁽²⁾	-2,6%	-2,3%	0,1%	0,5%	0,1%
Avkastning på totalt kapital ⁽³⁾	-1,3%	-1,2%	0,1%	0,2%	0,0%
Medelantal anställda	493	497	448	429	419

⁽¹⁾ Justerat eget kapital / Balansomslutning. Med justerat eget kapital avses eget kapital + obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld.

⁽²⁾ Årets resultat / Genomsnittligt justerat Eget kapital

⁽³⁾ (Resultat efter finansiella intäkter och kostnader + räntekostnader) / Genomsnittlig balansomslutning

Förslag till vinstdisposition (kronor)

Till Sveriges Kommuner och Regioners förfogande står (belopp i tkr)	
Balanserade vinstmedel	894 168 160
Årets resultat	-23 970 178
Summa	870 197 983
Styrelsen föreslår att	
i ny räkning balanseras	870 197 983
Summa	870 197 983

Vad beträffar moderföreningens och koncernens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar, rapporter över eget kapital, kassaflödesanalyser samt noter. Alla belopp uttrycks i tusentals svenska kronor där ej annat anges.

KONCERNENS RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019	2018
Rörelsens intäkter			
Förbundsavgift		521 640	506 687
Bidrag	5	598 200	683 247
Nettoomsättning	6	552 665	646 919
Övriga rörelseintäkter		32 469	16 905
		1 704 974	1 853 758
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-23 640	-12 089
Handelsvaror		-24 738	-26 262
Övriga externa kostnader	8,9	-802 588	-1 001 217
Personalkostnader	10	-746 849	-687 440
Avskrivningar	18-23	-68 198	-68 702
Resultat från andelar i intresseföretag	12	17 220	31 717
Övriga rörelsekostnader		0	-9
Rörelseresultat		56 181	89 756
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper	13	37 574	39 491
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	14	1 775	1 983
Räntekostnader och liknande resultatposter	15	-10 119	-11 062
Resultat efter finansiella poster		85 411	120 168
Skatt på årets resultat	16	-25 959	-28 241
ÅRETS RESULTAT		59 452	91 927
- varav moderföreningens andel		59 713	91 388
- varav minoritetens aktieägare		-261	539

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	17	0	1 771
Programvaror	18	19 297	14 360
Varumärken	19	0	3 433
Goodwill	20	651	1 231
		19 948	20 795
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	21	955 350	983 022
Inventarier och installationer	23	108 341	96 240
Pågående nyanläggningar m.m.	24	17 025	26 073
		1 080 716	1 105 335
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	26	302 636	291 959
Andra långfristiga värdepappersinnehav	27	1 384 006	1 377 775
Uppskjuten skattefordran	29	2 121	1 608
Andra långfristiga fordringar		2 587	3 237
		1 691 350	1 674 579
Summa anläggningstillgångar		2 792 014	2 800 709
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Färdiga varor och handelsvaror		2 883	3 168
		2 883	3 168
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		86 403	73 580
Skattefordringar		16 188	22 530
Övriga fordringar		200 330	251 608
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	30	37 303	56 330
		340 224	404 048
Kortfristiga placeringar			
Kortfristiga placeringar		50 702	57 625
		50 702	57 625
Kassa och bank		422 857	386 102
Summa omsättningstillgångar		816 666	850 943
SUMMA TILLGÅNGAR		3 608 680	3 651 652

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Annat eget kapital inklusive årets resultat		2 143 654	2 083 941
Eget kapital hänförligt till moderföreningen		2 143 654	2 083 941
Minoritetsintresse		9 196	9 457
Summa eget kapital		2 152 850	2 093 398
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	28	12 394	20 271
Uppskjutna skatteskulder	29	51 717	43 334
		64 111	63 605
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	31	219 179	378 743
Övriga långfristiga skulder	31	1 330	1 760
		220 509	380 503
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	31	405 018	257 840
Leverantörsskulder		244 411	306 645
Aktuella skatteskulder		6 622	1 436
Övriga kortfristiga skulder		35 119	36 389
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	480 040	511 836
		1 171 210	1 114 146
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		3 608 680	3 651 652

KONCERNENS RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRING EGET KAPITAL

	Annat eget kapital inklusive årets resultat	Summa eget kapital hänförligt till moderföreningens aktieägare	Minoritetsintresse	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2018	1 992 553	1 992 553	8 918	2 001 471
Årets resultat	91 388	91 388	539	91 927
Utgående balans per 31 december 2018	2 083 941	2 083 941	9 457	2 093 398

	Annat eget kapital inklusive årets resultat	Summa eget kapital hänförligt till moderföreningens aktieägare	Minoritetsintresse	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2019	2 083 941	2 083 941	9 457	2 093 398
Årets resultat	59 713	59 713	-261	59 452
Utgående balans per 31 december 2019	2 143 654	2 143 654	9 196	2 152 850

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

(Belopp i tkr)

	Not	2019	2018
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		85 411	120 168
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	35	18 237	8 264
		103 648	128 432
Erhållen ränta		1 775	1 983
Erlagd ränta		-10 119	-3 622
Betald skatt	36	-6 560	-50 904
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		88 744	75 889
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		285	-500
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		59 792	-6 348
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		-85 181	38 609
Kassaflöde från den löpande verksamheten		63 640	107 650
Investeringsverksamheten			
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	18	-11 154	-11 586
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	21-24	-40 389	-47 453
Förvärv av långfristiga värdepapper		-245 637	-511 585
Avyttring av dotterföretag		19 047	-
Avyttring av intresseföretagsandelar	26	43	1 657
Lämnat aktieägartillskott	26	-10 000	-10 000
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		1 481	518
Avyttring av långfristiga värdepapper		264 967	518 061
Förändring av långfristiga fordringar		650	894
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-20 992	-59 494
Finansieringsverksamheten			
Amortering av skuld		-260 961	-208 373
Upptagna lån		248 145	198 092
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-12 816	-10 281
Årets kassaflöde		29 832	37 875
Likvida medel vid årets början		443 727	405 852
Likvida medel vid årets slut		473 559	443 727
<i>varav kortfristiga placeringar</i>		<i>50 702</i>	<i>57 625</i>

MODERFÖRENINGENS RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019	2018
Rörelsens intäkter			
Förbundsavgift		521 640	506 687
Bidrag	5	598 200	683 247
Nettoomsättning	6,7	129 964	120 662
Övriga rörelseintäkter		32 468	16 902
		1 282 272	1 327 498
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	7,8	-813 370	-892 913
Personalkostnader	10	-507 875	-471 597
Avskrivningar	22,23	-1 854	-1 714
Rörelseresultat		-40 827	-38 726
<i>Resultat från finansiella poster:</i>			
Resultat från andelar i koncernföretag	11	15 015	15 015
Resultat från övriga värdepapper	13	1 876	1 928
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		5	0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-39	-53
Resultat efter finansiella poster		-23 970	-21 836
Resultat före skatt		-23 970	-21 836
Skatt på årets resultat	16	0	0
ÅRETS RESULTAT		-23 970	-21 836

MODERFÖRENINGENS BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	22	1 911	2 833
Inventarier och installationer	22,23	2 537	3 100
		4 448	5 933
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	25	1 200 693	1 200 693
Andra långfristiga värdepappersinnehav	27	179 623	177 747
Andra långfristiga fordringar		800	800
		1 381 116	1 379 240
Summa anläggningstillgångar		1 385 564	1 385 173
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		49 570	33 579
Fordringar hos koncernföretag		28 285	29 162
Skattefordringar		6 251	5 929
Övriga fordringar		158 905	235 334
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	30	10 184	31 471
		253 195	335 475
Kassa och bank		295 324	172 254
Summa omsättningstillgångar		548 519	507 729
SUMMA TILLGÅNGAR		1 934 083	1 892 902

MODERFÖRENINGENS BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Fritt eget kapital			
Eget kapital		50 958	50 958
Fria reserver		894 168	916 004
Årets resultat		-23 970	-21 836
Summa eget kapital		921 156	945 126
Långfristiga skulder			
Avsättningar för pensioner m.m.		3 998	3 277
Summa långfristiga skulder		3 998	3 277
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		218 257	262 203
Kortfristiga skulder till koncernföretag		375 531	235 050
Övriga kortfristiga skulder		25 687	27 905
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	389 454	419 341
Summa kortfristiga skulder		1 008 929	944 499
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 934 083	1 892 902

MODERFÖRENINGENS RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

	Eget kapital	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2018	50 958	914 627	1 377	966 962
Disposition av föregående års resultat		1 377	-1 377	0
Årets resultat			-21 836	-21 836
Utgående balans per 31 december 2018	50 958	916 004	-21 836	945 126
	Eget kapital	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2019	50 958	916 004	-21 836	945 126
Disposition av föregående års resultat		-21 836	21 836	0
Årets resultat			-23 970	-23 970
Utgående balans per 31 december 2019	50 958	894 168	-23 970	921 156

MODERFÖRENINGENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr

	Not	2019	2018
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		-23 970	-21 836
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	35	2 575	2 273
Betald skatt		-322	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		-21 717	-19 563
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar		67 587	-31 471
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder		64 430	76 585
Kassaflöde från den löpande verksamheten		110 300	25 551
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	23	-369	-1 199
Ökning(-)/minskning(+) av långfristiga värdepappersinnehav		-1 876	-1 920
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 245	-3 119
Finansieringsverksamheten			
Erhållen utdelning		15 015	15 015
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		15 015	15 015
Årets kassaflöde			
Likvida medel vid årets början		172 254	134 807
Likvida medel vid årets slut		295 324	172 254

NOTER

Not 1 Allmän information

Sveriges Kommuner och Regioner, med organisationsnummer 222000-0315, är en ideell förening registrerad i Sverige med säte i Stockholm.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är en sammanslutning för kommuner och regioner i Sverige vars verksamhet bygger på den lokala och regionala demokratin. Förbundet är en arbetsgivar- och intresseorganisation.

Samtliga kommuner och regioner är medlemmar. Förbundet är en ideell förening och verksamheten leds av en styrelse utsedd av kongressen. Till stöd finns en kansliorganisation.

SKR företräder medlemmarnas intressen och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja dem i utvecklingen av välfärdstjänster. Förbundet har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna sker framförallt genom intressebevakning, verksamhetsutveckling samt rådgivning och service.

Not 2 Redovisningsprinciper och värderingsprinciper

Föreningen tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning ("K3").

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderföreningen SKR och de företag över vilka moderföreningen direkt eller indirekt har bestämmande inflytande (dotterföretag). Bestämmande inflytande innebär en rätt att utforma ett annat företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen av om ett bestämmande inflytande föreligger, ska hänsyn tas till innehav av finansiella instrument som är potentiellt röstberättigade och som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras till röstberättigade eget kapitalinstrument. Hänsyn ska också tas till om företaget genom agent har möjlighet att styra verksamheten. Bestämmande inflytande föreligger i normalfallet då moderföreningen direkt eller indirekt innehar aktier som representerar mer än 50 % av rösterna.

Ett dotterföretags intäkter och kostnader tas in i koncernredovisningen från och med tidpunkten för förvärvet till och med den tidpunkt då moderföreningen inte längre har ett bestämmande inflytande över dotterföretaget. Se avsnitt Rörelseförvärv nedan för redovisning av förvärv och avyttring av dotterföretag.

Redovisningsprinciperna för dotterföretag överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper. Alla koncerninterna transaktioner, mellanhavanden samt

orealiserade vinster och förluster hänförliga till koncerninterna transaktioner har eliminerats vid upprättandet av koncernredovisningen.

Minoritetsintresse

Koncernens resultat och komponenter i eget kapital är hänförligt till moderföreningens ägare och minoritetsintresse. Minoritetsintressen redovisas separat inom eget kapital i koncernbalansräkningen och i direkt anslutning till posten Årets resultat i koncernresultaträkningen. Om koncernmässigt eget kapital avseende dotterföretaget är negativt, redovisas minoritetsintresset i dotterföretaget som en fordran på minoriteten, en negativ post inom eget kapital, endast om minoriteten har en bindande förpliktelse att täcka kapitalunderskottet och har förmåga att fullgöra förpliktelsen.

Rörelseförvärv

Rörelseförvärv redovisas enligt förvärvsmetoden.

Köpeskillingen för rörelseförvärvet värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten, vilket beräknas som summan av de verkliga värdena per förvärvstidpunkten för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt emitterade eget kapital-instrument och utgifter som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet. Exempel på utgifter är transaktionskostnader. I köpeskillingen ingår villkorad köpeskillning, förutsatt att det vid förvärvstidpunkten är sannolikt att köpeskillingen kommer att justeras vid en senare tidpunkt och att beloppet kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Anskaffningsvärdet för den förvärvade enheten justeras på balansdagen och när den slutliga köpeskillingen fastställs, dock ej senare än ett år efter förvärvstidpunkten.

"De identifierbara förvärvade tillgångarna och övertagna skulderna redovisas till verkligt värde per förvärvstidpunkten med följande undantag:

- pensionsförpliktelser fastställs enligt K3 kapitel 28 Ersättningar till anställda,
- uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder fastställs enligt K3 kapitel 29 Inkomstskatter,
- skulder för aktierelaterade ersättningar fastställs enligt K3 kapitel 26 Aktierelaterade ersättningar,
- immateriella tillgångar utan aktiv marknad, samt
- ansvarsförbindelser vilka värderas enligt K3 kapitel 21 Avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. "

En avsättning som avser utgifter för omstrukturering av den förvärvade enhetens verksamhet ingår i förvärvsanalysen endast i den utsträckning som den förvärvade enheten redan före förvärvstidpunkten uppfyller villkoren för att få redovisa en avsättning.

Värdering av minoritetens andel av tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten

Vid förvärv av färre än samtliga andelar av den förvärvade enheten läggs värdet av minoritetens andel till anskaffningsvärdet. Minoritetens andel av den förvärvade enhetens tillgångar och skulder, inklusive goodwill eller negativ goodwill värderas till verkligt värde.

Goodwill och negativ goodwill

Vid rörelseförvärv där summan av köpeskillingen, verkligt värde på minoritetens andelar och verkligt värde vid förvärvstidpunkten på tidigare aktieinnehav överstiger verkligt värde vid förvärvstidpunkten på identifierbara förvärvade nettotillgångar redovisas skillnaden som goodwill i koncernbalansräkningen. Om skillnaden är negativ, ska värdet på identifierbara tillgångar och skulder omprövas. Negativ goodwill som motsvarar förväntade framtida förluster intäktsförs i takt med att förlusterna uppkommer. Negativ goodwill som motsvarar verkligt värde på icke monetära tillgångar upplöses i resultaträkningen under tillgångarnas kvarvarande vägda genomsnittliga nyttjandeperiod. Den del av negativ goodwill som överstiger de identifierbara icke-monetära tillgångarnas verkliga värde redovisas direkt i resultaträkningen. Se även avsnitt Goodwill nedan.

Förändringar i innehavet

Förvärv eller avyttring av andelar i företag som är dotterföretag såväl före som efter förändringen anses vara en transaktion mellan ägare och effekten av transaktionen redovisas direkt i eget kapital.

Förvärvas ytterligare andelar i ett företag som inte är dotterföretag så att bestämmande inflytande uppkommer, anses de ursprungliga andelarna i koncernredovisningen avyttrade. Den vinst eller förlust, beräknad som skillnaden mellan verkligt värde och koncernmässigt redovisat värde, redovisas i koncernresultaträkningen.

När moderföreningen förlorar bestämmande inflytande över ett dotterföretag, anses samtliga andelar avyttrade och den vinst eller förlust som uppstår vid avyttringen redovisas i koncernresultaträkningen. Finns andelar kvar efter avyttringen, redovisas de enligt kapitel 11 Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och koncernens andel av det verkliga värdet på ett förvärvat dotterföretags identifierbara tillgångar och skulder på förvärvsdagen. Vid förvärvstidpunkten redovisas goodwill till anskaffningsvärde och efter det första redovisningstillfället värderas den till anskaffningsvärde efter avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Goodwill skrivs av över den förväntade nyttjandeperioden vilken uppgår till mellan 5-10 år.

"Per varje balansdag gör företaget en bedömning om det finns någon indikation på att värdet av goodwill är lägre än det redovisade värdet. Finns det en sådan indikation beräknar företaget återvinningsvärdet för goodwill och upprättar en nedskrivningsprövning.

Vid prövning av nedskrivningsbehov fördelas goodwill på de kassagenererande enheter som förväntas bli gynnade av förvärvet. Om återvinningsvärdet för en kassagenererande enhet fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, fördelas nedskrivningsbeloppet, först minskas det redovisade värdet för goodwill som hänförs till den kassagenererande enheten och sedan minskas det redovisade värdet på övriga tillgångar i proportion till det redovisade värdet för varje tillgång i enheten.

En redovisad nedskrivning av goodwill återförs i en senare period endast om nedskrivningen föranleddes av en särskild extern omständighet av ovanlig karaktär som inte förväntas upprepas och senare händelser har inträffat som upphäver verkningarna av denna omständighet."

Andelar i intresseföretag

Ett intresseföretag är ett företag där koncernen utövar ett betydande men inte bestämmande inflytande, normalt omfattar det företag där koncernen innehar 20 % - 50 % av rösterna. Andelar i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Inera AB redovisas som ett intresseföretag trots att ägarandelen överstiger 50 %, vilket beror på att övriga ägare, enligt avtal, tillsammans har ett bestämmande inflytande över bolaget.

"Vid tillämpning av kapitalandelsmetoden redovisas en investering i ett intresseföretaget inledningsvis till tillgångens anskaffningsvärde. Det redovisade värdet ökas eller minskas därefter för att beakta koncernens andel av intresseföretagets resultat efter förvärvstidpunkten. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde. Det redovisade värdet justeras även för att återspegla andra förändringar intresseföretagets eget kapital.

Om koncernens andel i ett intresseföretags förluster uppgår till eller överstiger det redovisade värdet på andelarna i intresseföretaget, minskas det redovisade värdet tills det redovisade värdet är noll. Ytterligare förluster redovisas som avsättning endast till den del ägarföretaget har en legal förpliktelse eller informell förpliktelse att täcka förlusterna eller om ägarföretaget gjort utbetalningar för intresseföretagets räkning. Redovisar intresseföretaget kommande räkenskapsår vinst ska ägarföretaget redovisa sin andel av vinster först när dessa överstiger andelen av de förluster som inte har redovisats av ägarföretaget.

Andel i intresseföretagets resultat efter skatt redovisas som ""Resultat från andelar i intresseföretag och joint ventures"" i koncernens resultaträkning."

Förändringar i innehavet

Förvärvas ytterligare andelar i ett företag som såväl före som efter förvärvet är intresseföretag, värderas de andelar som ägdes före förvärvet inte om. Avyttras andelar i ett intresseföretag så att betydande inflytande inte längre föreligger, anses samtliga andelar som avyttrade och vinst eller förlust vid avyttringen redovisas i koncernresultaträkningen. Finns andelar kvar efter avyttringen, redovisas de enligt kapitel 11 Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet.

Intäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdeskatt, rabatter, returer och liknande avdrag.

För information om koncernens intäktsfördelning per verksamhetsområde hänvisas till not 6 nedan.

Varuförsäljning

"Intäkter från försäljning av varor redovisas när varorna levererats och äganderätten har överförts till kunden, varmed samtliga villkor nedan är uppfyllda:

- Företaget har överfört de väsentliga risker och fördelar som är förknippade med varornas ägande,
- företaget inte längre har något sådant engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägande och utövar inte heller utövar någon reell kontroll över de sålda varorna,
- inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt,
- det ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget, och
- de utgifter som uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt."

Försäljning av tjänster

Intäkter från försäljning av tjänster på löpande räkning redovisas som intäkt i den period arbetet utförs och material levereras eller förbrukas.

Utdelning och ränteintäkter

Utdelningsintäkter redovisas när ägarens rätt att erhålla betalning har fastställts.

Ränteintäkter redovisas fördelat över löptiden med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som gör att nuvärdet av alla framtida in- och utbetalningar under räntebindningstiden blir lika med det redovisade värdet av fordran.

Offentliga bidrag

"Offentliga bidrag redovisas i enlighet med BFNAR 2012:1, vilket innebär att endast det inflöde av ekonomiska fördelar som en förening erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning får redovisas som intäkt. Bidrag som endast vidareförmedlas redovisas över balansräkningen.

Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått eller beräknas få."

Leasingavtal

Ett finansiellt leasingavtal är ett avtal enligt vilket de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal. Samtliga leasingavtal redovisas enligt reglerna för operationell leasing.

Leasetagare

Leasingavgifter vid operationella leasingavtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar användarens ekonomiska nytta över tiden.

Leasegivare

Leasingintäkter vid operationella leasingavtal intäktsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar hur de ekonomiska fördelar som hänförs till objektet minskar över tiden.

Utländsk valuta

Koncernens redovisningsvaluta är svenska kronor (SEK).

Omräkning av poster i utländsk valuta

Vid varje balansdag räknas monetära poster i utländsk valuta om till balansdagens kurs. Icke-monetära poster, som värderas till historiskt anskaffningsvärde i en utländsk valuta, räknas inte om. Valutakursdifferenser redovisas i rörelseresultatet eller som finansiell post utifrån den underliggande affärshändelsen, i den period de uppstår.

Låneutgifter

Låneutgifter redovisas i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda planer

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånerna intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premier erläggs.

Förmånsbestämda planer

För förmånsbestämda pensionsförpliktelser har företaget en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda. Företaget bär i allt väsentligt risken att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat (aktuariell risk), dels risken att avkastningen på tillgångarna avviker från förväntningarna (investeringsrisk)

SKR:s förmånsbestämda pensionsförpliktelser är tryggade genom SKR Pensionsstiftelse. En avsättning redovisas endast om stiftelsens förmögenhet värderad till marknadsvärde understiger förpliktelsen.

Inkomstskatter

Skattekostnaden utgörs av summan av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuell skatt

Aktuell skatt beräknas på det skattepliktiga resultatet för perioden. Skattepliktigt resultat skiljer sig från det redovisade resultatet i resultaträkningen då det har justerats för ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader samt för intäkter och kostnader som är skattepliktiga eller avdragsgilla i andra perioder. Aktuell skatteskuld beräknas enligt de skattesatser som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas på temporära skillnader mellan det redovisade värdet på tillgångar och skulder i de finansiella rapporterna och det skattemässiga värdet som används vid beräkning av skattepliktigt resultat. Uppskjutna skatteskulder redovisas enligt den skattemässiga balansräkningsmetoden. Uppskjutna skatteskulder redovisas för i princip alla skattepliktiga temporära skillnader, och uppskjutna skattefordringar redovisas i princip för alla avdragsgilla temporära skillnader i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott. Obeskattade reserver redovisas inklusive uppskjuten skatteskuld.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar omprövas varje balansdag och reduceras till den del det inte längre är sannolikt att tillräckliga

skattepliktiga resultat kommer att finnas tillgängliga för att utnyttjas, helt eller delvis, mot den uppskjutna skattefordran.

Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur företaget, per balansdagen, förväntar sig att återvinna det redovisade värdet för motsvarande tillgång eller reglera det redovisade värdet för motsvarande skuld. Uppskjuten skatt beräknas baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats före balansdagen.

Aktuell och uppskjuten skatt för perioden

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas som en kostnad eller intäkt i resultaträkningen, utom när skatten är hänförlig till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. I sådana fall ska även skatten redovisas direkt mot eget kapital.

Immateriella tillgångar

Anskaffning genom separata förvärv.

Immateriella tillgångar som förvärvats separat redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens uppskattade nyttjandeperiod, vilken uppskattas till 3-5 år. Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns en indikation på att dessa har förändrats jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Effekten av eventuella ändringar i uppskattningar och bedömningar redovisas framåtriktat. Avskrivning påbörjas när tillgången kan användas.

Goodwill

Goodwill redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod.

Borttagande från balansräkningen

En immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Den vinst eller förlust som uppkommer när en immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Detta redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset och utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet för att bringa den på plats och i skick att användas. Tillkommande utgifter inkluderas endast i tillgången eller redovisas som en separat tillgång, när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med posten kommer att tillfalla företaget och att anskaffningsvärdet för densamma kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga kostnader för reparationer och underhåll samt tillkommande utgifter redovisas i resultaträkningen i den period då de uppkommer.

Då skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter bedöms vara väsentlig, delas tillgången upp på dessa komponenter.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Avskrivning påbörjas är den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utvecklingskostnader	20-33%
Programvaror	20%
Goodwill	10-20%

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader	1,5-3%
Inventarier och installationer	20-33%

Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns indikationer på att förväntad förbrukning har förändrats väsentligt jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Då företaget ändrar bedömning av nyttjandeperioder, omprövas även tillgångens eventuella restvärde. Effekten av dessa ändringar redovisas framåttriktat.

Borttagande från balansräkningen

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller realisationsförlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång

eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar

Vid varje balansdag analyserar bolagen i koncernen de redovisade värdena för materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader är det pris som företaget beräknar kunna erhålla vid en försäljning mellan kunniga, av varandra oberoende parter, och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, med avdrag för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen. Vid beräkning av nyttjandevärde diskonteras uppskattat framtida kassaflöde till nuvärde med en diskonteringsränta före skatt som återspeglar aktuell marknadsbedömning av pengars tidsvärde och de risker som förknippas med tillgången. För att beräkna de framtida kassaflödena har företaget använt budget och prognoser för de kommande tio åren.

Om återvinningsvärdet för en tillgång (eller kassagenererande enhet) fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, skrivs det redovisade värdet på tillgången (eller den kassagenererande enheten) ned till återvinningsvärdet. En nedskrivning har omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen.

Vid varje balansdag gör företaget en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen delvis eller helt. Då en nedskrivning återförs, ökar tillgångens (den kassagenererande enhetens) redovisade värde. Det redovisade värdet efter återföring av nedskrivning får inte överskrida det redovisade värde som skulle fastställts om ingen nedskrivning gjorts av tillgången (den kassagenererande enheten) under tidigare år. En återföring av en nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen.

Finansiella instrument

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part till instrumentets avtalsenliga villkor. En finansiell tillgång bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången upphör, regleras eller när företaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld, eller del av finansiell skuld, bokas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgörs eller på annat sätt upphör.

Vid det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar och kortfristiga skulder till anskaffningsvärde. Långfristiga fordringar samt långfristiga skulder värderas vid det första redovisningstillfället till anskaffningsvärde.

"Vid värdering efter det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar enligt lägsta värdets princip, dvs. det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Kortfristiga skulder värderas till nominellt belopp.

Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första redovisningstillfället till anskaffningsvärde."

Derivatinstrument

"Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärdet enligt 11 kapitlet BFNAR 2012:1. Anskaffningsvärdet bestäms utifrån transaktionspriset inklusive direkta transaktionskostnader. Finansiella tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir bundet till instrumentets avtalsmässiga villkor. Derivatinstrument värderas enligt grundregeln till lägsta värdets princip efter det första redovisningstillfället såvida säkringsredovisning inte tillämpas.

Fastighetsverksamheten finansierar en del av genomförda investeringar med lån. För att reducera osäkerheten beträffande den framtida räntekostnaden för moderbolaget SKL Fastigheter och Service AB och fastighetskoncernens upplåning till rörlig ränta säkras dessa ränterisker genom ränteswappar och räntetak (cap). Dessa säkringar uppfyller kriterierna för säkringsredovisning vilket innebär att resultatpåverkan av dessa säkringar redovisas i resultatet i samband med att de realiserar.

Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag utvärderar företaget om det finns indikationer på att en eller flera finansiella anläggningstillgångar minskat i värde.

Varulager

"Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Anskaffningsvärdet beräknas genom tillämpning av först- in-först-ut-metoden (FIFU). Nettoförsäljningsvärde är försäljningsvärdet efter avdrag för beräknade kostnader som direkt kan hänföras till försäljningstransaktionen.

I anskaffningsvärdet ingår utgifter för inköp, tillverkning samt andra utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick. I anskaffningsvärdet för en egentillverkad tillgång ingår, utöver sådana kostnader som direkt kan hänföras till produktionen av tillgången, en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader. "

Likvida medel

Likvida medel inkluderar kassamedel och disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt andra kortfristiga likvida placeringar som lätt kan omvandlas till kontanter och är föremål för en obetydlig risk för värdefluktuationer. För att klassificeras som likvida medel får löptiden inte överskrida tre månader från tidpunkten för förvärvet.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när företaget har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en inträffad händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

En avsättning omprövas varje balansdag och justeras så att den återspeglar den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen, med hänsyn tagen till risker och osäkerheter förknippade med förpliktelsen. När en avsättning beräknas genom att uppskatta de utbetalningar som förväntas krävas för att reglera förpliktelsen, motsvarar det redovisade värdet nuvärdet av dessa utbetalningar.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse är en möjlig förpliktelse till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser framgår av not.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar företagets förändringar av företagets likvida medel under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen har upprättats enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- och utbetalningar.

Not 3 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Nedan redogörs för de viktigaste antagandena om framtiden, och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar per balansdagen, som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästa räkenskapsår.

Värdering av förvaltningsfastigheter

Koncernen redovisar sina förvaltningsfastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade av- och nedskrivningar. Vid sjunkande marknadsvärden på förvaltningsfastigheterna tillhörande Slussgården Högberga AB, Slussgården Sandbacken AB samt Slussgården Hantverkshuset AB kommer koncernens resultat- och balansräkning att påverkas negativt. De förvaltningsfastigheter som innehas av Slussgården Jupiter AB, Slussgården Saturnus AB samt Slussgården Överkikaren AB har så stora bedömda övertvärden att värdeförändringar på dessa ej bedöms få genomslag på koncernens finansiella rapportering. Enligt K3 bedöms nyttjandetider för fastigheternas olika komponenter utifrån anskaffningsår och förväntad livslängd kombinerat med okulära besiktningar. Personalen i moderbolaget SKL Fastigheter och Service AB utövar därtill löpande tillsyn av fastigheterna varvid förändringar i livslängder ska kunna identifieras och åtgärdas på ett tidigt stadium.

Skatt

"Koncernens skattemässiga underskottsavdrag i Slussgården Högberga AB har ej bedömts kunna nyttjas mot framtida vinster inom rimlig tid p.g.a. koncernbidragsspärrar varför dessa underskottsavdrag ej har aktiverats. Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder rörande temporära skillnader på fastigheter har dock balansförts i samtliga fall.

Underskottsavdragen i SKR har av försiktighetsskäl inte aktiverats."

Finansiella instrument

Koncernen värderar sina finansiella placeringar till lägsta värdets princip. Marknadsvärdet av tillgångarna var per bokslutdatum 178 mkr högre än anskaffningsvärdet. Medan koncernens aktieinnehav delvis är exponerat mot valutakursförändringar i dollar och euro är samtliga ränteinnehav denominerade i svenska kronor.

Kund- och hyresfordringar

Koncernens kund- och hyresfordringar redovisas till det belopp som förväntas inflyta. Kreditrisk och motpartsrisken i fordringarna är låg då fordringarna dels är fördelade på många parter och dels då fordringarna avser kunder verksamma inom offentlig sektor.

Räntebärande skulder

Bolaget har externa krediter, vilka löper med en rörlig ränta. Riskexponeringen avseende ökade marknadsräntor har säkrats genom derivatkontrakt i form av ränteswappar.

Not 4 Derivat och finansiella instrument

Koncernen innehar derivatkontrakt i form av ränteswappar. Det verkliga värdet av dessa derivat uppgår till ett totalt belopp om 7 043 (-9 224) tkr.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken att verkligt värde eller framtida kassaflöden fluktuerar till följd av ändrade valutakurser. Koncernen bedriver endast verksamhet i Sverige och är därigenom inte exponerad för valutarisk förutom i ringa omfattning. Exponeringen för valutarisk härrör huvudsakligen från utländska aktiefonds innehav i SKR Kapitalförvaltning AB.

Ränterisk

Med ränterisk avses risken att verkligt värde eller framtida kassaflöden fluktuerar till följd av ändrade marknadsräntor. Koncernens är främst exponerad för ränterisk genom sin lånefinansiering och sina räntebärande instrument.

Not 5 Bidrag

Moderföreningen	2019	2018
Statliga bidrag	489 023	579 231
Intäkter från regioner	1 405	1 367
Övriga bidrag	107 772	102 649
Summa	598 200	683 247

Statliga bidrag hänförligt till avtal med statliga myndigheter gällande projekt och utvecklingsarbetet där förbundet medverkar aktivt redovisas över resultaträkningen.

Statliga bidrag där förbundet endast agerar som en förmedlare redovisas över balansräkningen. Detta innebär att av de totala statliga bidragen på 2 453 622 tkr (2 363 736 tkr) redovisas endast 489 023 tkr (579 231 tkr) över resultaträkningen. Resterande del bokförs direkt över balansräkningen.

Not 6 Nettoomsättning per rörelsegren

Koncernen	2019	2018
Kvalitetssäkringsverksamhet	33 269	31 492
Utbildningsverksamhet	5 201	5 188
Biståndsverksamhet	995	85 058
Fastighetsverksamhet	135 357	122 267
Tidningar/skrifter	44 515	59 869
Handels- och förlagsverksamhet	23 460	29 149
Upphandlingsverksamhet	159 318	135 817
Konferensverksamhet	81 598	137 597
Konsultverksamhet	68 952	40 482
Summa	552 665	646 919
Moderföreningen		
Konferensverksamhet	81 598	68 695
Konsultverksamhet	47 245	50 995
Skrifter, kommissionsförsäljning	1 121	972
	129 964	120 662

Not 7 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Av moderföreningens totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 10% (16%) av inköpen och 17% (49%) av försäljningen andra företag inom hela den företagsgrupp som moderföreningen tillhör.

Not 8 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Koncernen	2019	2018
<i>Ernst & Young AB</i>		
Revisionsuppdrag	979	1 049
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	900	706
Skatterådgivning	0	216
Övriga tjänster	0	79
Summa	1 879	2 050
Moderföreningen	2019	2018
<i>Ernst & Young AB</i>		
Revisionsuppdrag	241	250
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	405	342
Skatterådgivning	0	132
Övriga tjänster	0	79
Summa	646	803

Not 9 Leasing**Koncernen som leasetagare**

Förfallotidpunkt för framtida leasingavgifter:	2019	2018
Inom ett år	24 697	15 896
Senare än ett år men inom fem år	75 019	35 373
Senare än fem år	40 067	25 293
Betalda leasingavgifter i koncernen under innevarande år	18 731	14 630

Leasingavgifterna avser i huvudsak tomträttsavgälder till Stockholms stad.

Koncernen som leasegivare

	2019	2018
Förfallotidpunkt inom ett år	103 636	105 722
Senare än ett år men inom fem år	141 959	156 135
Senare än fem år	0	0
Betalda leasingavgifter i koncernen under innevarande år	122 752	113 431

Leasingavgifterna avser i sin helhet SKL Fastigheter och Services fastighetsuthyrningsverksamhet.

Not 10 Anställda och personalkostnader

	Koncernen		Moderföreningen	
	2019	2018	2019	2018
Medelantalet anställda				
Kvinnor	503	501	325	337
Män	258	237	168	160
Totalt	761	738	493	497

	Koncernen		Moderföreningen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen				
styrelseledamöter				
kvinnor	30	36	12	13
män	26	25	9	7
andra pers i ledningen inkl VD				
kvinnor	14	21	5	6
män	13	16	5	4
Totalt	83	98	31	30

	2019		2018	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader*	Löner och ersättningar	Sociala kostnader*
Moderföreningen	336 069	133 354	303 888	128 389
(varav pensionskostnader)		(24 092)		(25 407)
Dotterföretag	155 838	74 735	136 520	64 555
(varav pensionskostnader)		(22 805)		(19 143)
Koncernen totalt	491 907	208 089	440 408	192 944
(varav pensionskostnader)		(46 897)		(44 550)

* Pensionskostnaderna i moderföreningen redovisas netto efter erhållen gottgörelse från SKL Pensionsstiftelse med 44 (36) mkr.

Av moderföreningens pensionskostnader avser 799 (724) tkr gruppen styrelse och VD. Moderföreningens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 2 708 (2 036) tkr.

Av koncernens pensionskostnader avser 4 024 (2 739) tkr gruppen styrelse och VD. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 2 708 (2 036) tkr. Utestående pensionsförpliktelser till tidigare VD i SKR Företag AB uppgår till 8 036 tkr.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

	2019		2018	
	Styrelse och VD	Övriga anställda	Styrelse och VD	Övriga anställda
Moderföreningen	11 781	324 288	9 697	294 191
Dotterföretag	8 797	147 040	8 257	128 263
Koncernen totalt	20 578	471 328	17 954	422 454
(varav tantiem o.d.)		(-)		(-)

Avgångsvederlag

Inom koncernen har avtal träffats med VD i respektive dotterbolag, varigenom VD har rätt till avgångsvederlag på 12-24 månader.

Not 11 Resultat från andelar i koncernföretag

	2019	2018
Moderföreningen		
Utdelning från SKR Företag	15 015	15 015
Summa	15 015	15 015

Not 12 Resultat från andelar i intresseföretag

Koncernen	2019	2018
Resultatandel i SOS Alarm Sverige AB (50%)	13 411	32 432
Resultatandel i KPA AB (40%)	2 375	-3 791
Resultatandel i Inera AB (51%)	1 434	3 076
Summa	17 220	31 717

Not 13 Resultat från övriga värdepapper

Koncernen	2019	2018
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	32 192	35 033
Nedskrivningar	0	-394
Övriga finansiella intäkter	5 382	4 852
Summa	37 574	39 491

Moderföreningen

	2019	2018
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	0	8
Övriga finansiella intäkter	1 876	1 920
Summa	1 876	1 928

Not 14 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Koncernen	2019	2018
Ränteintäkter	1 775	1 983
Summa	1 775	1 983

Not 15 Räntekostnader och liknande resultatposter

Koncernen	2019	2018
Räntekostnader	-5 492	-4 330
Räntekostnader räntederivat	-4 250	-6 334
Övriga finansiella kostnader	-377	-398
Summa	-10 119	-11 062

Not 16 Skatt på årets resultat

Koncernen	2019	2018
Aktuell skatt	-17 826	-29 161
Skatt hänförligt till tidigare år	-262	73
Uppskjuten skatt	-7 871	847
Skatt på årets resultat	-25 959	-28 241

Avstämning årets skattekostnad	2019	2018
Redovisat resultat före skatt	85 411	120 168
Skatt beräknad enligt svensk skattesats	-18 280	-26 437
Skatteeffekt avseende:		
Resultatandelar enligt kapitalandelsmetoden	3 685	6 978
Avskrivning av koncernmässiga övervärden	-1 104	-1 021
Ej skattepliktiga intäkter	301	271
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-3 848	-3 352
Skatt på schablonintäkter	-1 284	-1 311
Ändrad skattesats uppskjuten skatt	-38	-334
Ej redovisade underskottsavdrag	-6 170	-6 432
lanspråktagande av underskottsavdrag/aktivering av underskottsavdrag från tidigare år	1 040	3 324
Summa	-25 698	-28 314

Justeringar som redovisats innevarande år avseende tidigare års aktuella skatt	-262	73
Årets redovisade skattekostnad	-25 960	-28 241

Effektiv skattesats	30,4%	23,5%
----------------------------	--------------	--------------

Moderföreningen

Avstämning årets skattekostnad	2019	2018
Redovisat resultat före skatt	-23 970	-21 836
Skatt beräknad enligt svensk skattesats	5 130	4 804
Skatteeffekt avseende:		
Ej skattepliktiga intäkter	3 303	3 302
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-2 173	-2 742
lanspråktagande av underskottsavdrag	-6 260	-5 364
Summa	0	0

Effektiv skattesats	0,0%	0,0%
----------------------------	-------------	-------------

Not 17 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	2 529	0
Nyanskaffningar	0	2 529
Avyttringar och utrangeringar	-2 529	0
Summa	0	2 529

<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-758	0
Årets avskrivning enligt plan	0	-758
Avyttringar och utrangeringar	758	0
Summa	0	-758

Planenligt restvärde vid årets slut	0	1 771
--	----------	--------------

Not 18 Programvaror**Koncernen**

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	22 982	18 848
Nyanskaffningar	11 154	8 657
Omklassificering (från pågående nyanläggningar)	0	400
Avyttringar och utrangeringar	-2 789	-4 923
Summa	31 347	22 982

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-8 622	-11 095
Avyttringar och utrangeringar	250	4 923
Årets avskrivning enligt plan	-3 678	-2 450
Summa	-12 050	-8 622

Planenligt restvärde vid årets slut**19 297 14 360****Not 19 Varumärken****Koncernen**

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	3 846	3 846
Avyttringar och utrangeringar	-3 846	0
Summa	0	3 846

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-413	-32
Årets avskrivning enligt plan	-413	-381
Avyttringar och utrangeringar	826	0
Summa	0	-413

Planenligt restvärde vid årets slut**0 3 433****Not 20 Goodwill****Koncernen**

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	9 039	9 039
Summa	9 039	9 039

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-7 808	-7 004
Årets avskrivning enligt plan	-580	-804
Summa	-8 388	-7 808

Planenligt restvärde vid årets slut**651 1 231**

Not 21 Byggnader och mark**Koncernen**

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	1 299 184	1 219 143
Nyanskaffningar	85	495
Omklassificeringar (från pågående nyanläggningar)	16 034	79 546
Summa	1 315 303	1 299 184

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-351 791	-305 716
Årets avskrivning enligt plan	-42 639	-46 075
Summa	-394 430	-351 791

Uppskrivningar

<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	57 500	57 500
Summa	57 500	57 500

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-21 871	-20 719
Årets avskrivning enligt plan	-1 152	-1 152
Summa	-23 023	-21 871

Planenligt restvärde vid årets slut **955 350** **983 022**

Marknadsvärden fastigheter

Verkligt värde för koncernens förvaltningsfastigheter har fastställts genom extern värdering av Forum Fastighetsekonomi AB som i förhållande till bolagen är ett oberoende värderingsinstitut.

Värderingen har skett enligt kassaflödesmetoden. En kassaflödeskalkyl upprättas för att kunna beräkna värdet av de framtida nyttor en fastighet genererar. Kalkylen är uppbyggd utifrån en nusummeberäkning av driftnetton under en begränsad kalkylperiod samt en nuvärdeberäkning av ett restvärde vid kalkylperiodens slut.

Koncernens marknadsvärden fördelar sig enligt följande:

	2019-12-31	2018-12-31
Slussgården Jupiter AB	838 000	696 000
Slussgården Överkikaren AB	1 245 000	1 097 000
Slussgården Saturnus AB	1 115 000	1 046 000
Slussgården Högberga AB	110 000	89 000
Slussgården Hantverkshuset AB	466 000	435 000
Slussgården Sandbacken AB	302 000	275 000
Marknadsvärden totalt	4 076 000	3 638 000

Bokfört värde	955 350	983 022
Bedömt övervärde	3 120 650	2 654 978

Not 22 Förbättringsutgifter på annans fastighet**Moderföreningen**

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	4 613	4 285
Nyanskaffningar	0	328
Summa	4 613	4 613

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-1 780	-857
Årets avskrivning enligt plan	-923	-923
Summa	-2 703	-1 780

Planenligt restvärde vid årets slut **1 910** **2 833**

Not 23 Inventarier och installationer				
Koncernen			2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>				
Vid årets början			151 697	95 903
Nyanskaffningar			11 800	13 326
Omklassificering (från pågående nyanläggningar)			20 078	46 284
Avyttringar och utrangeringar			-1 745	-3 816
Summa			181 830	151 697
<i>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>				
Vid årets början			-55 457	-42 072
Avyttringar och utrangeringar			1 697	3 697
Årets avskrivning enligt plan			-19 729	-17 082
Summa			-73 488	-55 457
Planenligt restvärde vid årets slut			108 341	96 240
Moderföreningen			2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>				
Vid årets början			5 671	7 459
Avyttringar och utrangeringar			0	-2 659
Nyanskaffningar			368	871
Summa			6 039	5 671
<i>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>				
Vid årets början			-2 571	-4 439
Avyttringar och utrangeringar			0	2 659
Årets avskrivningar enligt plan			-931	-791
Summa			-3 502	-2 571
Planenligt restvärde vid årets slut			2 537	3 100
Not 24 Pågående nyanläggningar				
Koncernen			2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>				
Vid årets början			26 073	123 900
Nyanskaffningar			28 504	33 633
Kostnadsförda delar av projekt			-1 440	-5 230
Omklassificeringar (till inventarier och installationer)			-20 078	-46 284
Omklassificeringar (till byggnader och mark)			-16 034	-79 946
Summa			17 025	26 073
Not 25 Andelar i koncernföretag				
Moderföreningen				
Dotterföretag	Resultat	Eget kapital	Antal andelar	Bokfört värde
SKR Företag AB, 556117-7535, 100 %	78 164	1 234 955	650 000	243 249
SKR Kapitalförvaltning AB, 556615-2657, 100 %	20 537	1 254 651	1 000	957 444
Summa				1 200 693

Not 26 Andelar i intresseföretag

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	291 959	251 899
Förvärv/avyttring av intresseföretagsandelar	-43	-1 657
Lämnat aktieägartillskott	10 000	10 000
Årets resultatandel	17 220	31 717
Erhållen utdelning	-16 500	0
Bokfört värde vid årets slut	302 636	291 959

Koncernens innehav av andelar i intresseföretag

Intresseföretag, org. nr, säte	Resultat	Eget kapital	Andel	Värde i koncernen
KPA AB, 556526-8694, Stockholm	5 938	227 067	40%	90 352
SOS Alarm AB, 556159-5819, Stockholm	26 822	333 262	50%	164 915
Inera AB, 556559-4320, Stockholm	12 595	75 474	51%	47 369
Summa				302 636

Not 27 Andra långfristiga värdepappersinnehav

Koncernen	2019-12-31	2019-12-31	2018-12-31	2018-12-31
	Ansk.värde	Markn.värde	Ansk.värde	Markn.värde
Räntebärande instrument	1 037 356	1 074 268	997 748	1 019 237
Absolutavkastande investeringar	136 102	135 977	136 001	137 553
Svenska aktiefonder och certifikat	102 812	175 105	122 197	154 156
Utländska aktiefonder och certifikat	107 675	176 876	121 769	151 601
Aktier och andelar samt övrigt	61	61	60	60
Summa	1 384 006	1 562 287	1 377 775	1 462 607
Moderföreningen	2019-12-31	2019-12-31	2018-12-31	2018-12-31
	Ansk.värde	Markn.värde	Ansk.värde	Markn.värde
Räntebärande instrument	179 601	179 601	177 725	177 656
Övrigt	22	22	22	22
Summa	179 623	179 623	177 747	177 678

Not 28 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Pensionsskuld	12 394	20 271
Summa	12 394	20 271

Moderföreningen

Förbundets pensionsåtaganden uppgick vid årsskiftet till 1 155 (1 134) mkr. Dessa åtaganden tryggas genom medel avsatta till pensionsstiftelse, vars tillgångar uppgick till 1 463 (1 321) mkr enligt marknadsvärdering.

Not 29 Uppskjuten skattefordran och uppskjuten skatteskuld

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Uppskjuten skattefordran		
Outnyttjade underskottsavdrag	1 930	0
Temporär skillnad pensioner	0	1 608
Övriga temporära skillnader	191	0
Summa	2 121	1 608
Uppskjuten skatteskuld		
Temporär skillnad fastigheter	4 471	2 806
Obeskattade reserver	47 246	40 528
Summa	51 717	43 334

Moderföreningen

På resultatet i moderföreningen utgår ingen skatt till följd av tidigare skattemässiga underskott. Dessa underskott har inte tagits upp som tillgång i balansräkningen.

Not 30 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader	18 412	24 246
Upplupna intäkter	18 892	32 084
Summa	37 303	56 330

Moderföreningen	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader	7 744	11 802
Upplupna intäkter	2 440	19 669
Summa	10 184	31 471

Not 31 Långfristiga skulder

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Skulder till kreditinstitut	219 179	378 743
Deposition från hyresgäster	1 330	1 760
Summa	220 509	380 503

Senare än ett år men inom fem år	219 179	380 503
Efter fem år	1 330	0
Summa	220 509	380 503

Kortfristiga skulder till kreditinstitut, som förfaller inom ett år, uppgår till 405 018 (257 840) tkr

Not 32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna personalkostnader	50 685	52 804
Förutbetalda hyror	48 407	34 992
Förutbetalda projektmedel	322 344	355 653
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	58 603	68 387
Summa	480 040	511 836

Moderföreningen		
Upplupna personalkostnader	33 104	31 640
Förutbetalda projektmedel	322 344	355 653
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	34 005	32 048
Summa	389 454	419 341

Not 33 Ställda säkerheter

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Säkerheter ställda för egna skulder till kreditinstitut		
Uttagna pantbrev	337 000	337 000
Summa	337 000	337 000

Samtliga uttagna pantbrev finns i eget förvar.

Not 34 Eventualförpliktelser

Koncernen	2019-12-31	2018-12-31
Förlusttäckningsgaranti för intresseföretag	35 000	35 000
Övriga borgensförbindelser	4 000	4 000
Summa	39 000	39 000

Moderföreningen		
Borgensförbindelser till förmån för koncernföretag	624 197	636 583
Övriga borgensförbindelser	4 000	4 000
Summa	628 197	640 583

Koncernmodern Sveriges Kommuner och Regioner har gått i borgen gentemot SE-banken avseende koncernbolagens utestående krediter och räntederivat.

Not 35 Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

Koncernen	2019	2018
Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar	68 198	68 702
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-32 192	-35 033
Förlust vid avyttring av immateriella anläggningstillgångar	7 329	-
Förändring av avsättningar	-7 877	1 078
Resultatandel i intresseföretag	-17 220	-31 717
Kostnadsförda delar av projekt (pågående nyanläggningar)	-	5 230
Övriga poster	-	4
Summa	18 237	8 264

Moderföreningen	2019	2018
Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar	1 854	1 714
Förändring av avsättningar	721	559
Summa	2 575	2 273

Not 36 Betald inkomstskatt

Koncernen	2019	2018
Aktuell skattekostnad	-18 088	-29 088
Förändring av skattefordran/-skuld	11 528	-21 816
Summa	-6 560	-50 904

Not 37 Väsentliga händelser efter balansdagens slut

Aktiemarknaderna har vid tidpunkten för avlämnandet av denna årsredovisning drabbats svårt i kölvattnet av Coronaviruset och de försök som görs för att hindra dess spridning. Det är ännu inte klart vilka effekter detta kommer få på tillväxt och företagets vinstutveckling – det kan komma att ta veckor eller månader innan det lugnar ner sig och det blir möjligt att överblicka konsekvenserna. Sammantaget leder detta till att det finns en förhöjd risk för att marknadsutvecklingen kommer vara negativ under en längre period framöver.

Koncernens börsexponerade tillgångar återfinns inom SKR Kapitalförvaltning. Per den 16 mars 2020 hade den totala portföljens marknadsvärde minskat med 5,6 % eller 84 mkr sedan årsskiftet.

Not 38 Disposition av vinst eller förlust**Förslag till resultatdisposition**

Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel

Balanserade vinstmedel	894 168 160
Årets resultat	-23 970 178
Summa	870 197 983

disponeras så att

i ny räkning överförs	870 197 983
Summa	870 197 983

Stockholm den 27 mars 2020

Underskrifterna nedan avser års- och koncernredovisningen samt efterföljande hållbarhetsredovisning.

Anders Knappe
Ordförande

Carola Gunnarsson
1:e vice ordförande

Anders Henriksson
2:e vice ordförande

Peter Danielsson

Irene Svenonius

Anna Tenje

Marith Hesse

Fredrik Ahlstedt

Mari-Louise Wernersson

Bengt Germundsson

Helene Odenljung

Peter Olofsson

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Helena Stenberg

Boel Godner

Helen Eliasson

Emil Broberg

Ida Legnemark

Karin Thomasson

Michael Rosenberg

Martin Kirchberg

Staffan Isling
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse avseende denna årsredovisning och koncernredovisning har avgivits den 2020

Kenneth Strömberg

Leif Sandberg

Elvy Söderström

Ernst & Young AB

Mikael Sjölander

Auktoriserad revisor

Hållbarhetsredovisning

SKR är en sammanslutning för kommuner och regioner. Som arbetsgivar- och medlemsorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service. Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion. Vårt uppdrag är att ge kommuner och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet är att utveckla välfärden. Det är en fråga om demokrati.

Grunden för denna verksamhetsidé finner vi som ideell förening i våra stadgar. I den stipuleras det att vi ska verka på medlemmarnas uppdrag och med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja dem i utvecklingen av välfärdstjänster. SKR har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna sker framför allt genom intressebevakning, verksamhetsutveckling samt rådgivning och service.

Samtliga kommuner och regioner är medlemmar i SKR.

Denna hållbarhetsredovisning utgör föreningens lagstadgade hållbarhetsrapport och är en del av förvaltningsberättelsen för Sveriges Kommuner och Regioner med organisationsnummer 222000-0315. Årets hållbarhetsredovisning avser verksamhetsåret 2019.

SKR:s styrmodell

Vårt högsta beslutande organ är kongressen. Där fattas beslut om verksamhetens inriktning, vår vision, övergripande mål, strategiska delmål och våra framgångsfaktorer.

SKR har tre övergripande mål:

- Vital demokrati och effektiv styrning
- Hållbar välfärd och utveckling i hela landet
- Attraktiva arbetsgivare och engagerade medarbetare

Under de övergripande målen anger kongressen strategiska delmål för verksamheten den kommande mandatperioden. Dessa styr verksamhet och är uppdrag till den politiska organisationen och kansliet.

Utifrån kongressdokumentet arbetar vår politiska organisation fram årets förväntade resultat i en verksamhetsplan. VP tillsammans med inriktningsdokumentet utgör kansliets planeringsförutsättningar som ligger till grund för avdelnings- och sektionsplanerna. VD tar även beslut om en kansliplan som säkrar genomförande och uppföljning av styrelsebeslut och ett antal strategiska utvecklingsfrågor för kansliet.

Våra stadgar, inriktningsdokumentet, verksamhetsplanen, kansliplan och avdelnings- och sektionsplanerna bildar tillsammans med uppföljning och utvärdering vår styrmodell.

Vår övergripande styrmodell kan illustreras med följande figur.



Styrelsen antar även årligen en internkontrollplan som fokuserar på SKR:s mest väsentliga processer samt några identifierade riskområden. Planen revideras årligen och styrelsen ges också en årlig återrapportering.

Agenda 2030

FN har antagit 17 globala utvecklingsmål, Agenda 2030, som bland annat handlar om att avskaffa fattigdom, uppnå jämställdhet, bekämpa klimatförändringen, säkerställa god hälsa, likvärdig utbildning samt hållbar ekonomisk tillväxt. Sveriges kommuner och regioner har en viktig roll i arbetet för att nå målen. En kartläggning visar att 16 av de 17 globala målen i Agenda 2030 varit både direkt och indirekt kopplat till SKR:s inriktningsdokument 2016–2019.

Internt arbetar vi med ett särskilt nätverk för överförande av kunskap och för att få ett mer holistiskt agerande mot våra medlemmar. Till den 25 september 2019, Agendans 4 års dag, tog vi fram skriften ”Ledarskap för hållbar utveckling - Agenda 2030 i kommuner och regioner” som lyfter ett antal framgångsfaktorer för förändring för hållbar utveckling. 2019 beslutade också SKR att göra Öppna Jämförelser för Agenda 2030 som ska vara klar den 25/9 2020.

SKR:s finansiering

Kommunerna och regionernas förbundsavgift till SKR beräknas utifrån medelskattekraften i riket samt medlemmens invånarantal. Förbundsavgiften 2019 uppgick till 522 mkr. Förbundsavgiften finansierar cirka 70 % av förbundets verksamhet, exklusive externfinansierade projekt. Övriga intäkter kommer från sålda tjänster, dvs. kurser, konferenser och konsultuppdrag.

Den övervägande delen av intäkterna från externfinansierade projekt avser överenskommelser med statliga myndigheter gällande projekt och utvecklingsarbete. 2019 omsatte projekten 600 mkr. Utöver dessa pengar förmedlades ytterligare 1 500 mkr till medlemmarna inom ramen för överenskommelserna.

På förbundet arbetar knappt 500 anställda och personalkostnaderna står för ungefär 38 % av förbundets kostnader. Ytterligare 38 % av kostnaderna är konsultkostnader och kostnader för inhyrd personal – ofta kopplat till de externfinansierade projekten och IT-projekt. Andra stora poster är kostnader för lokaler inklusive hyror, resor och kostnader kopplade till våra konferensarrangemang.

Våra leverantörer finns nästan uteslutande i Sverige, med undantag för kostnader kopplade till vårt kontor i Bryssel. Av våra 16 största leverantörer är 12 stycken medlemmar (regioner) som vi driver externfinansierade projekt tillsammans med. Ett särskilt råd som också är kopplad till denna verksamhet finns också med, liksom vårt dotterbolag SKL International AB och intressebolaget Inera AB. Vårt dotterbolag SKL Fastigheter & Service finns också med som hyresvärd.

SKR som koncern

SKR bedriver verksamhet dels inom förbundet, dels i aktiebolag. SKR äger samtliga aktier i SKR Kapitalförvaltning AB och SKR Företag AB. SKR Företag AB är moderbolag för ett antal dotter- och intresseföretag. Bolagen inom koncernen ska verka för uppfyllelse av de mål som anges i uppdrag från SKR:s kongress samt i SKR:s verksamhetsplan, samt på affärsmässiga grunder tillgodose kommunernas och regionernas behov av varor och tjänster.

SKR Företag AB:s dotterbolag är Equalis AB (52 %), SKL Fastigheter och Service AB, SKL Kommentus AB (98 %) och SKL International AB. SKR Företag AB:s intressebolag är KPA AB (40 %), SOS Alarm AB (50 %) och Inera AB (51,3 %).

SKR:s hållbarhetsmodell

Som medlemsorganisation för alla kommuner och regioner så berör vår intressebevakning, vår verksamhetsutveckling och vår service och rådgivning på ett eller annat sätt alla medborgare. Här tar vi avstamp i det hållbarhetsansvar som vi som förbund tar inom ramen för vår politiska organisation och vårt kansli.

Miljömässig hållbarhet

Som ett tjänsteföretag är många av de miljömässiga hänsynstaganden vi gör kopplade till vårt kontor och till de köpen av varor och tjänster, samt till våra resor.

Krav på vår hyresvärd

Som hyresgäst samarbetar vi nära vår hyresvärd för att minimera den klimatpåverkan vårt kontor har. Varje dag fattar våra medarbetare aktiva beslut genom att t.ex. källsortera och minska sin pappersförbrukning. Indirekt bidrar vi också genom att prioritera ekologiska fruktkorgar, köttfria dagar i restaurangen och möjligheten att låna cykel för att ta sig till möten. Vår hyresvärd har en hållbarhetsstrategi med tillhörande hållbarhetsprogram som bland annat innehåller ett arbete för att minska energiförbrukningen (el och fjärrvärme), enbart köpa el från förnyelsebara källor, minska plastförbrukningen genom effektivare sophantering och minskad andel kemiska produkter i samband med städning. Fastigheten där SKR bedriver sin huvudsakliga verksamhet är miljöklassad.

Resfria möten

Att resa är en viktig del av vår verksamhet. Vi reser för att besöka kommuner, regioner och samarbetspartners. Förtroendevalda reser till förbundet för styrelse- och beredningsmöten. För att minimera förbundets miljöpåverkan från resor ska alltid alternativet distansmöte övervägas. För att underlätta alternativen så införskaffar vi löpande utrustning och utbildar i att använda webbmöten eller video- och telefonkonferens för att mötas utan att resa. I största möjliga mån så webbsänder vi också våra seminarier för att minska våra medlemmars resande till Stockholm. Under 2019 sände vi nästan 43 tusen timmar och hade nästan 128 tusen visningar. Jämförelsesiffra för helår 2018 saknas, men det är en ökning i storleksordningen 60-80%.

Riktlinjer vid resor

Resereglerna för SKR gäller för alla anställda, förtroendevalda och uppdragstagare. Målet är att resorna ska planeras så att de kan genomföras till lägsta möjliga kostnad, med minsta möjliga miljöpåverkan och med så liten belastning på den anställdes privatliv som möjligt. Enligt våra reseregler ska tåg föredras då det är det miljömässigt bästa alternativet. Detta följs upp i samarbete med vår resebyrå.

Klimatkompensation

Sedan 2008 klimatkompenserar SKR för våra flygresor. Under 2019 klimatkompenserade vi för 1 310 ton. Det är en ökning med 20 % jämfört med 2018.

Upphandling

Vid upphandling beaktas typ av köp och vilken miljöpåverkan varan eller tjänsten kan medföra. Enligt SKR:s upphandlingspolicy ska miljökrav i möjligaste mån ställas på tjänster och varor, deras produktion och transport. Särskilt riskfyllda anses köp av varor och tjänster som innebär användande av miljöfarliga ämnen eller medför utsläpp av växthusgaser, därför har miljökrav

ställtts vid alla sådana upphandlingar. Kontroll av kravuppfyllnad sker vid upphandlingstillfället genom utdrag ur register samt genom sanningsförsäkran från anbudsgivare. Avtalsuppföljning sker kontinuerligt.

Finansförvaltning

SKR har i sina placeringsriktlinjer uttalat att det ska tas etik- och miljöhänsyn i finansförvaltningen. Riktlinjerna grundar sig i internationella normer för miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och korruption samt fastställda kriterier för vissa produkter och branscher. Hänsyn ska tas till ESG-faktorer (Environment, Social, Governance) vid alla investeringsbeslut. Därför eftersträvas endast samarbete med kapitalförvaltare som bedriver ett medvetet hållbarhetsarbete, arbetar integrerat med ESG-faktorer och följer internationella normer och riktlinjer såsom FN:s Global Compact och FN:s principer för ansvarsfulla investeringar.

SKR Kapitalförvaltning AB och SKR Pensionsstiftelse är licenserade av ESG4Real. Andelen av vårt kapital som är placerat enligt ESG4Real:s certifiering är för SKR Kapitalförvaltning AB dryga 9% och för SKR Pensionsstiftelse cirka 14%.

SKR samarbetar också med en extern rådgivare som en gång per år gör en norm- och sektorbaserad granskning av portföljen. Inga nedslag på innehaven rapporterades 2019.

Miljöpolicy

SKR saknar idag en särskild policy för miljömässig hållbarhet. Den miljömässiga hållbarheten regleras istället som delar i andra policydokument. Planen var att under 2019 arbeta fram en policys för miljömässig hållbarhet vid inköp och upphandling. På grund av resursbrist har vi inte haft möjlighet att fullfölja planen.

Social hållbarhet

SKR stödjer arbetet för att trygga sociala förhållanden och arbetet med personalrelaterade frågor i kommuner och regioner. Det gör vi genom att erbjuda expertstöd, men också genom att ha med dessa perspektiv i allt ordinarie arbete.

För att trygga förbundets egna sociala förhållanden inom personalrelaterade frågor finns ett antal regler, riktlinjer och arbetssätt som ligger till grund för att bedriva en god arbetsmiljö för medarbetare.

Den fysiska arbetsmiljön på SKR är god och inga direkta risker finns. Inom den sociala och organisatoriska arbetsmiljön är stress en riskfaktor för medarbetare och chefer. SKR:s uppdrag är brett och det arbete som bedrivs påverkar Sveriges kommuner och regioner. För medarbetarna innebär det ett stort tryck utifrån vilket gör att en medarbetare ständigt behöver göra prioriteringar i sitt arbete vilket kan bidra till stressrelaterade åkommor.

Personal- och lönepolitik

Initiativ, öppenhet, trovärdighet och kompetens ska känneteckna SKR:s verksamhet. Det har kongressen beslutat. Förutom lagar och kollektivavtal, är det personal- och lönepolitiken som styr arbetet med lön, lönesättning och andra personalfrågor. Personal- och lönepolitiken ska bidra till att vi når SKR:s mål.

Den ger vägledning vid formulering av strategiska riktlinjer, regler och rutiner. Allt personalarbete ska stimulera medarbetare och chefer att agera enligt de förväntade beteenden som beskrivs i lönekriterierna.

Medarbetarskap och ledarskap påverkar och förutsätter varandra. Ett gott ledarskap ger bra förutsättningar för ett gott medarbetarskap och tvärt om. Medarbetarskap och ledarskap har stor betydelse för bra prestationer, resultat och hög måluppfyllelse.

Utvecklingssamtal och täta avstämningar mellan medarbetare och chef är ett av de viktigaste verktygen för att uppnå och bibehålla goda arbetsförhållanden och därmed undvika riskerna att drabbas av stressrelaterade åkommor.

Medarbetarundersökningen är ett verktyg för att förbättra arbetsmiljön och verksamheten. Resultaten visar i vilken utsträckning medarbetarna anser att de har möjlighet att uppfylla de förväntningar som arbetsgivaren uttrycker i personal- och lönepolitiken och ger vägledning för utvecklings- och stödåtgärder. Utifrån resultatet ska förbättringsområden med tillhörande åtgärder tas fram.

Jämställdhet och mångfald på kansliet

SKR har skrivit under den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män (CEMR-deklARATIONEN). SKR har därmed åtagit sig att jämställdhetsintegrera all sin verksamhet. Åtagandet gäller hela SKR-koncernen.

SKR som arbetsgivare arbetar tillsammans med fackliga representanter med ett förebyggande och främjande arbete för att motverka alla former av diskriminering. Arbetsmiljön inom förbundet ska vara fri från trakasserier och diskriminering och det finns väl kända rutiner detta. SKR har även antagit en strategi för att bli en inkluderande arbetsplats som tar tillvara på alla medarbetares kompetens och kunskaper och eftersträvar en mångfald av erfarenheter.

Varje år genomförs en lönekartläggning i syfte att säkerställa att organisationen fortsatt har jämställda löner.

Strategisk handlingsplan för jämställdhetsintegrering

Kongressen har givit förbundskansliet i uppdrag att stödja arbetet med jämställdhet i kommuner och regioner.

Enligt planen har SKR:s kansli fem generella åtaganden för jämställdhet.

1. All individbaserad data som SKR publicerar ska i möjligaste mån vara könsuppdelad. En analys av statistiken ska göras så att sakliga eller eventuella osakliga skillnader eller likheter synliggörs.
2. Jämställdhetsanalys ska göras i SKR:s projekt, överenskommelser och i andra särskilda satsningar.
3. Jämställdhetsintegrerade utbildningar och evenemang.
4. Jämställd kommunikation i text och bild
5. Synliggöra jämställdhetsperspektivet i remissvar/utredningar/beslutsunderlag

Delar av de generella åtaganden följs upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Ansvar och kontrollmomenten för perspektiven beskrivs i internkontrollplanen och följs upp i den årliga internkontrollen

Varje avdelning formulerar också hur arbetet ska bedrivas inom sina verksamhetsområden i samband med budget- och verksamhetsplaneringen. Varje avdelning konkretiserar därefter arbetet, formulerar mål och åtgärder samt hur det ska följas upp och utvärderas.

Samverkansavtal

SKR och de fackliga organisationerna inom SKR har tecknat ett samverkansavtal. Genom tidig information och dialog med medarbetarna skapas bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö och ger cheferna större möjligheter att fatta bra beslut. Samverkan sker på flera nivåer i organisationen och vd är ordförande i den centrala samverkansgruppen.

Nyckeltal medarbetare

Av förbundets knappt 500 anställda är 66 % kvinnor. Medelåldern för kvinnor är 48 år och för män är 49 år. Andelen tillsvidareanställda på förbundet är 94% (visstid 6%). Antalet sjukdagar per anställd har minskat med knappt 6 % sedan föregående år. SKR hade 2019 en personalomsättning på 8 %, varav 2 % var pensionsavgångar (föregående år 8 % respektive 2 %). Friskvårdsbidraget utnyttjades av 80 % av medarbetarna. SKR:s medarbetare arbetar uteslutande med kontorsarbete

Respekt för mänskliga rättigheter

SKR arbetar för att stärka och utveckla den kommunala och regionala självstyrelsen. Det gör vi bland annat i form av stöd till förtroendevalda och fritidspolitiker. Politiska ledare ska vara rustade för att leda i förändring och driva en effektiv verksamhet med en stark medborgerlig förankring.

Inom området arbetar vi med medborgardialog och -inflytande, driftformer, valfrihet, kvalitet, styrning av verksamhet, uppföljning, mänskliga rättigheter, politisk styrning, regionfrågan, revision, val och maktfördelning.

Att de mänskliga rättigheterna respekteras är avgörande för upprätthållandet av en demokratisk samhällskultur. En förvaltning som aktivt jobbar med och för mänskliga rättigheter bidrar till att stärka medborgarnas kunskap om rättigheter och hur de kan använda sig av dem. Ett tydligt och långsiktigt arbete med de mänskliga rättigheterna kan på så sätt öka medborgarnas engagemang och deltagande i både utformning och styrning av samhället. Demokrati, rättssäkerhet och respekt för mänskliga rättigheter hänger nära samman och formar tillsammans hela den offentliga verksamheten.

SKR har bland annat tillsammans med staten tagit fram en grundläggande utbildning i mänskliga rättigheter. Den ger kunskap om VARFÖR mänskliga rättigheter är grundläggande i all offentlig verksamhet, VAD mänskliga rättigheter innebär, hur de regleras och vilka skyldigheter det medför för det offentliga och HUR de mänskliga rättigheterna kan respekteras, skyddas och främjas i den dagliga verksamheten.

Arbetsgivarorganisation

SKR är landets största arbetsgivarorganisation. Vi tecknar centrala kollektivavtal för över en miljon medarbetare i kommuner och regioner. Genom att skapa attraktiva villkor och erbjuda intressanta jobb kan arbetsgivare attrahera medarbetare med rätt kompetens och trygga kompetensförsörjningen för framtidens välfärd.

SKR arbetar med frågor som rör kollektivavtal, löner, pensioner och försäkringar, arbetsrätt, arbetsmiljö och hälsa samt ledarskap, personal- och kompetensförsörjning. Samma bärande principer som vi arbetar för hos kommuner och regioner gäller för SKR.

Demokratiutveckling i andra länder

Sverige har en lång tradition i arbetet kring stärkt lokal demokrati, det lokala självstyret och att beslut ska fattas nära medborgarna vilket är viktiga frågor i många länder i behov av reformer. Möjligheten för en medborgare att påverka utvecklingen i sin omgivning ser vi som en utveckling av en grundläggande mänsklig rättighet.

Genom vårt dotterbolag SKL International arbetar SKR med att stödja decentralisering och lokal demokrati samt lokal liksom regional förvaltning främst i länder med reformbehov.

Upphandling

SKR:s största risker i förhållande till social hållbarhet och mänskliga rättigheter föreligger vid köp av varor och tjänster. För att motverka att SKR:s kontrakt fullgörs av arbetstagare som inte har skäliga arbetsvillkor och att minska risken

för snedvridning av konkurrensen genom social dumpning ställer SKR krav på arbetsrättsliga villkor för lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal i upphandlingar där det är behövt. Samtliga kontrakt omfattar även en antidiskrimineringsklausul. Kontroll av kravuppfyllnad sker vid upphandlingstillfället genom utdrag ur register, samt genom inhämtande av sanningsförsäkran och andra intyg från anbudsgivare. Avtalsuppföljning sker kontinuerligt.

Övriga insatser

Bland övriga insatser för att arbeta för mänskliga rättigheter finns likabehandlingsplanen som en del av arbetet med jämställdhet och mångfald, samt att vi i våra placeringsriktlinjer uttalat att hänsyn ska tas till internationella normer för miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och korruption.

Motverkande av korruption

I kommuner och regioner arbetar vi på medborgarnas uppdrag. Vi som är verksamma här har ett särskilt ansvar mot medborgarna att bekämpa mutor och andra former av korruption samt att i övrigt upprätthålla kraven på saklighet och opartiskhet. På så sätt rubbas inte medborgarnas förtroende och rättssamhället försvaras och stärks. Detta lägger ett stort ansvar på var och en av oss.

Mutor och jäv

Inom det offentliga handläggs ärenden och sköts andra uppgifter som ofta har stor betydelse för enskilda människor eller företag. En grundförutsättning är att det offentliga aldrig agerar på ett sådant sätt att förtroendet för myndigheters, styrelser, nämnders eller förvaltningars saklighet eller opartiskhet kan rubbas. Publikationen Om mutor och jäv är en vägledning för anställda inom kommuner och regioner som ger en förklaring till hur lagen ser på mut- och jävsituationer.

Det är viktigt att förbundet aldrig sammankopplas med mutor och jäv. En anställd eller förtroendevald i förbundet ska inte ens kunna misstänkas för att låta sig påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn i sitt arbete. Därför regleras det i beslutsordningen att det som står i vägledningen för våra medlemmar även gäller anställda och förtroendevalda inom SKR.

SKR har också tagit fram en e-utbildning som vänder sig till förtroendevalda och tjänstemän i kommuner och regioner, som ska uppdateras under 2020.

Dessutom har en kod för näringslivet och därmed också kommunala och landstingskommunala bolag tagits fram som förvaltas av Institutet Mot Mutor (IMM), där SKR är en av huvudmännen.

Internationella utvecklingsprojekt

Alla projektansökningar som SKR tillsammans med SKL International AB tar fram innehåller en riskbedömning angående korruption samt hur detta ska hanteras och motarbetas. I projekt som finansieras av Sida är detta också ett av

de områden som regleras i de allmänna villkoren bilagda i avtalet mellan Sida och SKR. Då förbundet bedriver flera projekt i länder med stora korruptionsproblem är detta ett område som vi lägger stor vikt vid. Uppföljning sker löpande, t.ex. i samband med uppföljning av den allmänna riskbedömningen i varje projekt, samt i samband med årlig revision och slutrevision av projekten. Vidare finns det specifika riktlinjer för antikorruption, bedrägerier och intressekonflikter i den uppförandekod som alla konsulter och personal som arbetar i projektverksamheten ska följa. SKR rapporterar alla fall av misstänkt eller faktisk korruption eller bedrägeri direkt till Sida.

Den finansiella hanteringen av medel gör i de allra flesta fall av SKL Internationals ekonomiavdelning i Stockholm. I de fall vidareförmedling av medel eller förskottsbetalningar till samarbetspartner i projektländer äger rum finns det särskilda riktlinjer och mekanismer för den finansiella hanteringen vilka är stipulerade i samarbetsavtal mellan SKR, SKL International och tredje part.

Upphandling

SKR upplyser sina medarbetare om vikten av att inte ta ovidkommande hänsyn som kan misstänkas påverka medarbetarens handlande och beslut i upphandlingar. I fall där en medarbetare har en relation till en intressent i upphandlingen eller om medarbetaren på annat sätt har ekonomiska intressen i saken ska medarbetaren avstå från att delta i hanteringen av ärendet. Även andra omständigheter som kan rubba förtroendet för någons opartiskhet ska beaktas. Publikationen Om mutor och jäv gäller även för SKR:s förtroendevalda och anställda i upphandlingssammanhang.

Stockholm den 27 mars 2020

Revisionsberättelse

Till Kongressen i Sveriges Kommuner och Regioner, 222000-0315

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Sveriges Kommuner och Regioner år 2019. Föreningens årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 45-85 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 86-95. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kongressen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderföreningen och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *De auktoriserade revisorernas ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisors sed i Sverige. Vi som auktoriserade revisorer har fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 4-44 samt 86-95. Det är styrelsen och den verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och

koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

De auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige.

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan

innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med revisionslagen och om årsredovisningen och koncernredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens och koncernens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Sveriges Kommuner och Regioner för år 2019.

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige.

Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorers ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisors sed i Sverige. Vi som auktoriserade revisorer har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorers ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisions sed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisions sed i Sverige använder de auktoriserade revisorerna professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på de auktoriserade revisorernas professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 86-95 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande:

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 2020

Ernst & Young AB

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor

Kenneth Strömberg
Förtroendevald revisor

Elvy Söderström
Förtroendevald revisor

Leif Sandberg
Förtroendevald revisor

Årsredovisning 2019

Sveriges Kommuner och Regioner

SKR är en medlemsorganisation för kommuner och regioner som ska verka på medlemmarnas uppdrag och med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin.

Årsredovisningen för 2019 innehåller en beskrivning och uppföljning av förbundets verksamhet under året.

Upplysningar om innehållet
Torbjörn Conon, torbjorn.conon@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2020
ISBN: 978-91-7585-824-1
Text: Torbjörn Conon